

De Veiligheid van Interventie

(Gebrek aan) internationale interventie in Libië en Syrië (2011)
in het kader van het defensief realisme.

BA Scriptie
Sibbeline Kremer
Studentnummer: 4100123
Universiteit Utrecht, 31 maart 2016
Begeleider: G. von Freitag Drabbe Kunzel
Aantal woorden: 8793

Inhoudsopgave

	Pagina
Inhoudsopgave	2
Inleiding	3
Hoofdstuk 1: Defensief Realisme: Theorie & Hypothesen	6
Hoofdstuk 2: Libië	9
Hoofdstuk 3: Syrië	20
Hoofdstuk 4: Een adequate theorie?	28
Conclusie	31
Literatuurlijst	33

Inleiding

In februari 2011 ontwikkelden zich in Libië grootschalige opstanden tegen het toenmalige politieke regime. Deze opstanden werden geïnspireerd door de opstanden in Tunesië, die waren uitgebroken in december 2010 en zich als ‘domino-effect’ over de Arabische wereld verspreidden.¹ Een maand later viel ook de Syrische steen in deze reeks. Deze zogenaamde ‘Arabische Lente’ werd aandachtig gevolgd door de internationale gemeenschap. De gewelddadige reactie van de Libische regering tegen de opstandige bevolking leidde bijna per direct tot internationale maatregelen. De Verenigde Naties (VN) kwamen al snel tot het besluit militair in te grijpen in Libië. Ondanks de repressieve politiek van de Syrische president Bashar al-Assad en razendsnelle escalatie van het geweld in het land bleef een dergelijk snel besluit met betrekking tot Syrië uit.

De uiteenlopende internationale reacties op de Arabische Lente in Libië en Syrië zijn door vele academici in detail beschouwd. De reeds verschenen literatuur is over het algemeen gericht op twee centrale vraagstukken. Ten eerste is gezocht naar een adequate beoordeling van de interventie in Libië: kan deze interventie beschouwd worden als de ‘coming of age’ van de *Responsibility to Protect*, zoals Secretaris-Generaal Ban Ki Moon zo positief beweerde?² Desbetreffende literatuur probeert te bepalen of het initiële optimisme rond de interventie, dat ervan uitging dat de internationale gemeenschap succesvol de verantwoordelijkheid op zich nam om de Libische bevolking te beschermen tegen de ‘soevereine’, gewelddadige Libische staat, misplaatst is. Ten tweede de vraag in hoeverre de interventie in Libië, wel of niet in het kader van de *Responsibility to Protect*, de besluitvorming van de internationale gemeenschap betreffende de Syrië-crisis (negatief) heeft beïnvloed.³

Hoewel beide vragen belangrijk zijn, leidt deze concentratie op ‘de internationale gemeenschap’ en internationale organisaties er echter toe dat andere actoren onderbelicht blijven in de analyse van deze twee episodes. Hierbij worden de belangen van individuele staten, die de besluitvorming van deze organisaties doorgaans bepalen, veelal buiten beschouwing gelaten. Deze scriptie stelt de rol van deze ‘vergeten’ actoren in de besluitvorming rond Libië en Syrië centraal. Het behandelen en vergelijken van deze uiteenlopende besluitvormingsprocessen kan verduidelijken welke voorwaarden in het algemeen bepalen of de internationale gemeenschap in dergelijke situaties besluit ‘humanitair’

¹ A. Vysotsky, ‘Russia and the Arab Spring’, *The Quarterly Journal* 14 (2014) 41-64, 41.

² J. Morris, ‘Libya and Syria : R2P and the spectre of the swinging pendulum,’ *International Affairs* (89)2013, 1265-1283, 1265.

³ Zie o.a. Morris, ‘Libya and Syria’.

te interveniëren en kan dus het inconsistente *track record* van de VN wat betreft dergelijke interventie verklaren.⁴

De besluitvorming van afzonderlijke staten in de Arabische Lente van 2011, met betrekking tot Libië en Syrië, zal geplaatst worden in een theoretisch kader van het defensief realisme. Deze theorie is gebaseerd op de aanname dat het internationale systeem gekenmerkt wordt door ‘anarchie’, waardoor individuele staten ‘egoïstisch’ streven naar optimalisatie van hun internationale veiligheidspositie. Zodoende willen zij hun overlevingskans in het anarchistische internationale systeem vergroten.⁵ Bij deze veiligheidsoverwegingen speelt de internationale machtsverdeling een centrale rol. In tegenstelling tot andere theorieën van het realisme, stelt het defensief realisme dat staten elkaar vooral vrezen en daarom niet met elkaar in conflict willen raken.⁶ Staten zijn niet geneigd andere landen aan te vallen en streven vooral naar het bewerkstelligen van ‘mutual security’.⁷ Zij zijn daarom geneigd de bestaande *status quo* te accepteren en defensief in plaats van offensief gedrag te vertonen. Vanwege de angst die staten voor elkaar koesteren, is internationale samenwerking slechts in zeer beperkte mate mogelijk.⁸

In deze scriptie staat de vraag centraal óf het defensief realisme een verklaring kan geven voor (gebrek aan) internationale militaire interventie in Libië en Syrië in 2011. Centraal staat de zoektocht naar factoren die internationale samenwerking en interventie in het beleid tot Syrië verhinderden en factoren die dergelijke samenwerking en interventie in de Libië-kwestie wél toelieten. In het eerste hoofdstuk zal de theorie nader uiteengezet worden en zullen enkele hypothesen geformuleerd worden met betrekking tot de voorwaarden voor internationale militaire interventie. Vervolgens zullen deze hypothesen aan de hand van beide casussen getoetst worden. In het tweede hoofdstuk zal onderzocht worden op grond van welke overwegingen de internationale gemeenschap overeenkwam een gezamenlijke coalitie te vormen om militair te interveniëren in Libië in de relevante tijdsperiode. Aangezien het defensief realisme staten, vooral ‘great powers’, behandelt als centrale actoren in internationale betrekkingen en tevens stelt dat besluitvorming in internationale organisaties een reflectie is van internationale machtsverhoudingen,⁹ zal het individuele gedrag en de belangen van de meest invloedrijke VN-leden, de ‘Permanent Five’ (P5), staat voor staat aan

⁴ B. Aral, ‘Roaring In Libya, Whispering in Others: UN Security Council’s Posture during the “Arab Spring”’ *Insight Turkey* 16 (2014) 181-197, 182.

⁵ J. Mearsheimer, *The Tragedy of Great Power Politics* (New York 2001).

⁶ R. Jervis, ‘Realism, Neoliberalism, and Cooperation: Understanding the Debate’, *International Security* 24 (1999) 42-63, 48-49.

⁷ Jervis, ‘Realism, Neoliberalism, and Cooperation’, 49.

⁸ Jervis, ‘Cooperation under the security dilemma’, *World Politics* 30 (1978) 167-214.

⁹ Mearsheimer, *The Tragedy of Great Power Politics*; J. Mearsheimer, ‘The False Promise of International Institutions’, *International Security* 19 (1994) 5-49.

bod komen. In het derde hoofdstuk zal onderzocht worden op grond van welke argumenten deze VN-leden er niet in konden slagen een dergelijk plan voor interventie in het Syrische conflict te bewerkstelligen. In een afsluitend hoofdstuk zullen deze besluitvormingsprocessen met elkaar vergeleken worden om te bepalen of deze verschillen in het kader van het defensief realisme passen.

Voor dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van zowel primaire als secundaire bronnen. Voor het theoretisch kader wordt een beroep gedaan op theorieën van enkele vooraanstaande academici in het relevante veld, met name Kenneth Waltz en Robert Jervis. VN-resoluties, *draft resolutions*, nationale documentatie en verklaringen van centrale actoren betreffende interventie in desbetreffende landen in 2011 zullen vervolgens regelmatig aan bod komen. Dit kan duidelijk inzicht bieden in de wijze waarop nationale veiligheidsbelangen internationale besluitvorming hebben bepaald. Daarnaast wordt kritische literatuur van een groot scala academici, gespecialiseerd op het gebied van internationale betrekkingen, internationale veiligheid en humanitaire interventie, in dit onderzoek betrokken. Al deze bronnen worden toegepast met behulp van bredere historische overzichtswerken, die een algemeen beeld van de situaties in beide landen en de internationale gemeenschap schetsen.

Hoofdstuk 1

Defensief Realisme: Theorie & Hypothesen

Het defensief realisme is een theorie van internationale betrekkingen, voor het eerst breed uiteengezet door academicus Kenneth Waltz in zijn boek *Theory of International Politics* (1979). Deze vorm van realisme, ook wel bekend als neo-realisme, is anders dan eerdere vormen van realisme, zoals Hans Morgenthau's *human nature realism*.¹⁰ Volgens het defensief realisme bepaalt de internationale structuur het gedrag van staten. Staten bestaan namelijk in een internationaal anarchistisch systeem waarin geen enkel orgaan de ultieme autoriteit over internationale betrekkingen kan uitoefenen.¹¹ Staten streven ernaar te overleven in dit internationale systeem, waarin zij andere staten vrezen omdat zij niet zeker kunnen zijn van elkaars intenties, die een bedreiging zouden kunnen vormen voor hun eigen veiligheid. Daarom streven staten naar het in stand houden en verbeteren van hun eigen internationale veiligheidspositie. Dit is het ultieme doel van elke staat. Staten kunnen op internationaal gebied wel andere doelen, zoals economische en ideologische ambities (die vaak benadrukt worden in respectievelijk neo-liberale en constructivistische politieke theorieën), nastreven, maar veiligheid gaat voor.¹² Omdat er geen centraal regulerend orgaan is om deze veiligheid te garanderen, zijn staten op zichzelf aangewezen: ze leven in een 'self-help system'.¹³ Staten zijn daarom gefocust op macht: 'states evaluate their ability to achieve security in terms of power.'¹⁴ Volgens deze vorm van realisme, in tegenstelling tot John Mearsheimers *offensive realism*,¹⁵ zijn staten, als actoren die bang zijn voor hun burens en hun veiligheidspositie niet in gevaar willen brengen, geneigd de bestaande machtsbalans, *de status quo*, in stand te houden en streven zij niet naar het verkrijgen van meer macht.¹⁶ Aangezien offensief gedrag alleen maar in het nadeel van staten werkt, zeggen we ook wel dat defensieve politiek opweegt tegen offensieve politiek.¹⁷ Het opbouwen van internationale organisaties voor internationale samenwerking is in feite institutionalisering van deze internationale machtsverdeling.¹⁸

¹⁰ Zie: Morgenthau, *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace* (New York: 1948). Morgenthau's centrale stelling is dat het gedrag van staten gedreven wordt door een aangeboren vorm van machtslust. Staten gedragen zich daarom egoïstisch en offensief in internationale betrekkingen.

¹¹ J. Grieco, 'Anarchy and the Limits of Cooperation: A Realist Critique of the Newest Liberal Institutionalism', *International Organization* 42 (1988) 485-507, 497-498.

¹² K. Waltz, *Theory of International Politics* (Long Grove: 1979) 107.

¹³ Waltz, *Theory of International Politics*, 105

¹⁴ C. Glaser, 'Realists as Optimists: Cooperation as Self-Help', *International Security* 19 (1994-1995) 50-90, 60-61.

¹⁵ Zie: Mearsheimer, *The Tragedy of Great Power Politics* (2001). Het offensief realisme stelt dat internationale anarchie staten aanzet tot het vertonen van aggressief gedrag om zo continu meer macht te verkrijgen, strevend naar het uiteindelijke doel van internationale hegemonie.

¹⁶ Jervis, 'Realism, Neoliberalism, and Cooperation', 49.

¹⁷ Mearsheimer, *The Tragedy of Great Power Politics*.

¹⁸ Mearsheimer, 'The False Promise of International Institutions', 7.

Het zal duidelijk zijn dat het defensief realisme ‘humanitaire’ interventie, het kader waarin de interventie in de Libische Arabische Lente veelal beschouwd is, niet gunstig gezind is.¹⁹ Militaire interventie is immers een offensieve daad die de internationale machtsbalans en daarmee de nationale veiligheidspositie van een staat in gevaar kan brengen.²⁰ Het anarchistische systeem bepaalt tevens dat staten geen grotere verantwoordelijkheden aan ‘de internationale gemeenschap’ hebben en dus geen stimulans om op basis van morele, humanitaire overwegingen massa-gruwelijkheden in andere landen te stoppen.²¹

Gedurende de Arabische Lente in Syrië lijkt de internationale gemeenschap zich aan deze ‘regels’ van het defensief realisme te hebben gehouden. De interventie in Libië daagt dezelfde regels echter uit: is humanitaire interventie dan tóch mogelijk? Het defensief realisme impliceert in dit geval wellicht dat besluiten om te interveniëren afgeleid zijn van ‘narrow considerations of national interest.’²²

Dit verschaft een basis voor enkele hypothesen aangaande internationale militaire interventie die deze twee tegenstrijdige casussen kunnen verklaren. Dit onderzoek gaat ervanuit dat internationale militaire interventie alleen kan plaatsvinden op basis van toestemming van de VN-Veiligheidsraad.²³ De VN-Veiligheidsraad is als internationale organisatie in een anarchistische wereld afhankelijk van individuele staten die allemaal hun eigen veiligheidspositie willen waarborgen. Vijf van deze landen, uitgerust met vetorecht, zijn essentieel voor elke mate van besluitvorming: de P5-leden. Zij dienen allemaal militaire interventie te steunen om een dergelijke actie daadwerkelijk te laten plaatsvinden.²⁴ Op deze staten zijn de volgende hypothesen van toepassing:

1. Een staat zal militaire interventie in een intrastatelijk conflict actief steunen als dit conflict een (directe of indirecte) bedreiging voor de nationale veiligheid van zichzelf vormt.²⁵
2. Een staat zal militaire interventie in een intrastatelijk conflict *afkeuren* als een dergelijke interventie een (directe of indirecte) bedreiging voor de nationale veiligheid van zichzelf zal vormen.
3. Een staat *kan* militaire interventie, op basis van ideologische of economische overwegingen, steunen of toelaten als noch het intrastatelijk conflict, noch militaire interventie een bedreiging van zijn nationale veiligheid vormt.

¹⁹ Hehir, *Humanitarian Intervention: An Introduction* (New York & Basingstoke: 2013) 70.

²⁰ Hehir, *Humanitarian Intervention*, 72.

²¹ Ibidem, 71.

²² Ibidem, 71.

²³ Hehir, *Humanitarian Intervention*.

²⁴ Ibidem, 153-154.

²⁵ J. Davidson, ‘France, Britain and the intervention in Libya: An Integrated Analysis’, *Cambridge Review of International Affairs* 26 (2012) 310-329, 312.

De noodzaak voor eensgezindheid onder de P5-leden leidt ertoe dat interventie niet plaats kan vinden als één of meer staten militaire interventie als bedreiging voor zijn eigen veiligheid ziet (hypothese 2). Staten evalueren hun veiligheidspositie en –risico in de context van het internationale systeem.²⁶ De staten hoeven zich echter niet *allemaal* bedreigd te voelen. Als veiligheidsbelangen helemaal geen rol spelen, kan een staat geneigd zijn in te stemmen met militaire interventie op basis van secundaire belangen. Het beschermen van mensenrechten (humanitaire overwegingen) wordt hierbij beschouwd als ‘ideologische’ belangen.

De besluitvormingsprocessen van de individuele P5-leden in beide gevallen zullen in de volgende twee hoofdstukken geanalyseerd worden. Deze analyses zullen vervolgens aan bovenstaande hypothesen getoetst worden. Zo kan beoordeeld worden of de aan- of afwezigheid van nationale veiligheidsbelangen van P5-leden (gebrek aan) interventie in beide gevallen kan verklaren.

²⁶ Waltz, *Theory of International Politics*.

Hoofdstuk 2

Libië

Op 15 februari 2011 begonnen in Libië de eerste protesten tegen het regime van Kolonel Gaddafi. Gaddafi stond niet open voor een dialoog met de demonstranten en sloeg de demonstratie gewelddadig neer. Op 17 februari braken opstanden op grote schaal uit in Libië.²⁷ Aanhoudend geweld van het Gaddafi-regime tegen de opstandelingen ging gepaard met toenemende regionale en internationale verontwaardiging.²⁸

De internationale reactie was snel en resoluut. Op 22 februari verklaarde de VN-Veiligheidsraad het geweld tegen de Libische bevolking sterk af te keuren en riep op tot ‘an immediate end to the violence and for steps to address the legitimate demands of the population.’²⁹ Op 26 februari werd door middel van Resolutie 1970, unaniem aangenomen, een sanctiebeleid tegen het Gaddafi-regime ingevoerd. Tevens werden de autoriteiten opgeroepen geweld tegen de bevolking te stoppen.³⁰ Aangezien de Libische regering hier geen gehoor aan gaf werd op 17 maart, onder aandringen van de Arabische Liga én de Libische rebellengroepen, Resolutie 1973 aangenomen. Deze resolutie riep VN-lidstaten op met ‘all necessary means’ de Libische burgerbevolking te beschermen.³¹ Tien landen stemden voor, vijf (Rusland, China, Brazilië, Duitsland en India) onthielden zich van stemming.³² Deze resolutie leidde tot de oplegging van een *no-fly zone* boven Libië. De Verenigde Staten, de initiële leiders van de operatie, droegen snel het leiderschap van ‘Operation Unified Protector’ over aan de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO).³³ De actie werd, na de val van Gaddafi en zijn daaropvolgende dood, op 31 oktober officieel beëindigd.³⁴

Veel academici hebben deze internationale reactie toegeschreven aan humanitaire overwegingen. Deze interventie op basis van de internationale *Responsibility to Protect* wordt in dit opzicht geïnterpreteerd als het resultaat van een ‘ongoing transformation in the

²⁷ M. Deeb, ‘The Arab Spring: Libya’s Second Revolution’, in: M. Haas & D. Lesch, *The Arab Spring: Change and Resistance in the Middle East* (Boulder 2013) 64-78, 64.

²⁸ C. Powell, ‘Libya: A Multilateral Constitutional Moment?’ *The American Journal of International Law* 106 (2012) 298-316, 311-312.

²⁹ United Nations, Security Council Press Statement on Libya (versie 22 februari 2011) <http://www.un.org/press/en/2011/sc10180.doc.htm> (geraadpleegd 27 maart 2016).

³⁰ United Nations Security Council, S/RES/1970 (2011), ‘Resolution 1970’ (versie 26 februari 2011) <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Libya%20S%20RES%201970.pdf> (geraadpleegd 26 maart 2016).

³¹ United Nations Security Council, S/RES/1973 (2011), ‘Resolution 1973’ (versie 17 maart 2011) <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Libya%20S%20RES%201973.pdf> (geraadpleegd 26 maart 2016).

³² Hehir *Humanitarian Intervention*, 291.

³³ *Ibidem*, 291-293.

³⁴ *Ibidem*, 293.

international law system's approach to sovereignty and civilian protection'.³⁵ Deze normatieve verklaring is echter door andere academici bestreden.³⁶ Het werd snel duidelijk dat de Westerse interveniërende staten 'regime change' in Libië als ultiem doel hadden.³⁷ Gedurende de *London Conference on Libya* van 29 maart 2011 werd het Gaddafi-regime al officieel als illegitiem bestempeld.³⁸ Dit hoofdstuk zal de aparte argumentatie van de P5-lidstaten leidende tot militaire interventie beschouwen in een poging te verklaren waarom geen enkele staat Resolutie 1973 betwistte.

Frankrijk

Er is academische consensus dat Frankrijk, samen met Groot-Brittannië, de motor achter de internationale reactie op de Libische kwestie vormde.³⁹ De twee landen creëerden samen het voorstel voor Resolutie 1970.⁴⁰ Tevens waren zij de hoofdrolspelers in het opstellen en verdedigen van Resolutie 1973. De Franse houding is uitzonderlijk: president Nicolas Sarkozy was de eerste om, op 10 maart 2011, de *National Transitional Council* (NTC), het *de facto* leiderschap van de Libische oppositiegroepen, te erkennen als de legitieme regering van de Libische staat.⁴¹ Tevens is het vaak beweerd dat Frankrijk Groot-Brittannië en de rest van de Europese Unie aanmoedigde actie tegen Gaddafi's regime te ondernemen.⁴² Dit alles vond echter plaats nadat de Franse regering eerder dat jaar het autoritaire regime van Zine el-Abidine Ben Ali in Tunesië had gesteund in het licht van toenemende burgerlijke oppositie.⁴³ Tevens was Frankrijk de organisator achter een internationale vergadering betreffende

³⁵ Powell, 'Libya: A Multilateral Moment?', 298.

³⁶ Hehir, *Humanitarian Intervention*, 297-8 ; Morris, 'Libya and Syria', 1271-1274

³⁷ International Crisis Group, 'Popular Protest in North Africa and the Middle East (V): Making sense of Libya' Middle East/North Africa Report n. 107 (versie 6 juni 2011)

[http://www.crisisgroup.org/~media/Files/Middle%20East%20North%20Africa/North%20Africa/107%20-](http://www.crisisgroup.org/~/media/Files/Middle%20East%20North%20Africa/North%20Africa/107%20-%20Popular%20Protest%20in%20North%20Africa%20and%20the%20Middle%20East%20V%20-%20Making%20Sense%20of%20Libya.pdf)

[%20Making%20Sense%20of%20Libya.pdf](http://www.crisisgroup.org/~media/Files/Middle%20East%20North%20Africa/North%20Africa/107%20-%20Popular%20Protest%20in%20North%20Africa%20and%20the%20Middle%20East%20V%20-%20Making%20Sense%20of%20Libya.pdf) (geraadpleegd 26 maart 2016) i.

³⁸ NATO, 'London Conference on Libya 29 March 2011 Chair's Statement', (versie 29 maart 2011), http://www.nato.int/nato_static/assets/pdf/pdf_2011_03/20110927_110329_London-Conference-Libya.pdf (geraadpleegd 27 maart 2016).

³⁹ Davidson, 'France, Britain and the Intervention in Libya'.

⁴⁰ B. Smith, 'UK Relations with Libya' SN/IA/5886 (versie 2 maart 2011) www.parliament.uk/briefing-papers/SN05886.pdf (geraadpleegd 27 maart 2016) 14.

⁴¹ Simpson, C., 'Assessing the Arab Spring in Libya and Syria: A Compilation of Varying Statements from Key Actors', *The Quarterly Journal* 11 (2011) 55-67, 61; Davidson, 'France, Britain and the Intervention in Libya', 319.

⁴² Y. Ronon, 'Britain's return to Libya: from the Battle of al-Alaain in the Western Libyan Desert to the Military Intervention in the "Arab Spring" Upheaval,' *Middle Eastern Studies* 49 (2013) 675-695, 687.

⁴³ The Economist, 'The welcome return of French Diplomacy' (versie 10 maart 2011) http://www.economist.com/blogs/newsbook/2011/03/frances_role_libya (geraadpleegd 26 maart 2016); B. Mikail, 'France and the Arab Spring: an opportunistic quest for influence', *Fride* (versie oktober 2011) http://fride.org/download/WP110_France_and_arab_spring.pdf (geraadpleegd 27 maart 2016) 1.

internationale actie in de Libië-crisis. Tijdens deze bijeenkomst, die plaatsvond op 19 maart 2011, kondigde Sarkozy aan dat Franse vliegtuigen als eerste actief waren boven Benghazi.⁴⁴

De gebruikte Franse retoriek getuigt van vooral normatieve, humanitaire intenties. Premier François Fillon benadrukte, toen hij de militaire interventie aan de *Assemblée Nationale* verklaarde, grootschalige mensenrechtenschendingen in het land en concludeerde op basis daarvan dat ‘ne pas intervenir, c’était constater que le mur de l’oppression reste finalement plus fort que le souffle de la liberté.’⁴⁵ Hij benadrukte tevens de vrijheidsidealen die zo kenmerkend zijn voor de Franse natie.⁴⁶ Er is echter al lange tijd consensus dat de Franse redenen voor interventie niet louter humanitair van aard waren.⁴⁷ In de *Assemblée Nationale* werd op 4 augustus 2011 al een verzoek gedaan tot opstelling van een *commission d’enquête afin d’évaluer la nature et les objectifs de l’intervention militaire en Libye*. De voorstanders van deze *commission d’enquête* beweerden dat ‘le mythe de la protection des civils a fait long feu.’⁴⁸ Zij beargumenteerden daarna dat economische en financiële argumenten de grootste rol hadden gespeeld in de Franse besluitvorming, vanwege de Franse afhankelijkheid van Libië op het gebied van olie.⁴⁹ Stabiele relaties met de rebellen, hoogstwaarschijnlijk het toekomstige Libische regime, waren daarom essentieel.

Anderen hebben de interventie toegeschreven aan Sarkozy’s opportunistische politiek, gericht op het vergroten van Franse internationale invloed en status.⁵⁰ De Amerikaanse en Britse verontwaardiging na Sarkozy’s aankondiging betreffende de eerste individuele Franse acties in Libië, wat zij niet in lijn vonden met de multilaterale campagne die zij voorzien hadden, duidt de Franse interventie tevens als een ‘act of grandstanding’ in plaats van een humanitaire multilaterale actie.⁵¹ Dit opportunisme is door enkelen toegeschreven aan een zogenaamde legitimiteitscrisis van Sarkozy’s regime: Jason Davidson verwijst naar publieke kritiek op ‘French blind conformity to the US’⁵² en Miron Lakomy benadrukt Franse publieke

⁴⁴ Royal United Services Institute (RUSI), ‘Accidental Heroes. Britain, France and the Libya Operation’ (versie september 2011), <https://rusi.org/system/files/RUSIInterimLibyaReport.pdf> 4 (geraadpleegd 27 maart 2016).

⁴⁵F. Fillon, ‘Déclaration du Gouvernement sur l’intervention des forces armées en Libye. Intervention des forces armées pour la mise en œuvre de la Résolution 1973 du Conseil de Sécurité des Nations Unies. Déclaration du gouvernement à l’Assemblée Nationale’, (versie 23 maart 2011), <http://www.ambafrance-ve.org/Declaration-du-Gouvernement-sur-l> (geraadpleegd 27 maart 2016).

⁴⁶ Fillon, ‘Déclaration du Gouvernement sur l’intervention des forces armées en Libye’.

⁴⁷ Mikail, ‘France and the Arab Spring’, 2.

⁴⁸ Assemblée Nationale, ‘Proposition de résolution tendant à la création d’une commission d’enquête afin d’évaluer la nature et les objectifs de l’intervention militaire en Libye’, (versie 4 augustus 2011), <http://www.assemblee-nationale.fr/13/propositions/pion3715.asp> (geraadpleegd 27 maart 2016).

⁴⁹ Assemblée Nationale, ‘Proposition de résolution tendant à la création d’une commission d’enquête afin d’évaluer la nature et les objectifs de l’intervention militaire en Libye’.

⁵⁰ Mikail, ‘France and the Arab Spring: an opportunistic quest for influence’.

⁵¹ RUSI, ‘Accidental Heroes’, 4.

⁵² Davidson, ‘France, Britain, and the Intervention in Libya’, 320.

ontevredenheid als gevolg van steun voor de Tunesische dictator.⁵³ Het aanpassen van dit buitenlandbeleid was van essentieel belang voor Sarkozy in het gezicht van aankomende verkiezingen. Tevens was het een manier om het Franse internationale aanzien te verbeteren.⁵⁴ Frans leiderschap in de kwestie Libië zou Frankrijk namelijk zijn 'long-lost leadership position' in het Middellandse Zeegebied teruggeven.⁵⁵ Tevens is vaak beweerd, gebaseerd op uitspraken van enkele Franse politici, dat Frankrijk het Libische conflict per interventie zo snel mogelijk wilde beëindigen vanwege een dreigende vluchtelingenstroom van Libië naar Europa.⁵⁶ Frankrijk zou hier zeer vatbaar voor zijn vanwege de geografische nabijheid van Libië.⁵⁷ Ondanks onduidelijkheid over de doorslaggevende factor in Franse besluitvorming is Davidson's bewering, dat een mix van humanitaire, economische en geostrategische/politieke overwegingen (aangaande internationaal prestige en een mogelijke vluchtelingen crisis), de Franse houding bepaalde, uitermate plausibel.⁵⁸

Groot-Brittannië

De Britse houding komt overeen met de Franse, ook al gebruikte de Britse premier David Cameron initieel een genuanceerder discours om zijn positie uit te drukken. Hoewel Groot-Brittannië aanvankelijk tegen enige interventie gekant was, sloot Cameron zich al snel aan bij Sarkozy's lobby-campagne.⁵⁹ Groot-Brittannië hielp mee in het opstellen van en het verkrijgen van steun voor Resoluties 1970 en 1973. Het land nam actief deel in militaire operaties na 19 maart 2011. Daarnaast organiseerde Groot-Brittannië ook de *London Conference on Libya* op 29 maart 2011, waarbij 'participants agreed that Qadhafi and his regime have completely lost legitimacy and will be held accountable for their actions.'⁶⁰ De Britse regering was relatief snel – maar niet zo snel als de Franse regering – de NTC als enige legitieme Libische regering te erkennen, op 27 juli 2011.⁶¹

Britse publieke verklaringen en documenten betreffende het beleid aangaande Libië en de Arabische Lente in het algemeen geven blijk van voornamelijk humanitaire intenties.

⁵³ M. Lakomy, 'The "Arab Spring" in French Foreign Policy', *Central European Journal of International and Security Studies* 6 (2012) 68-87, 79.

⁵⁴ Davidson, 'France, Britain, and the Intervention in Libya', 312; Lakomy, 'The Arab Spring in French Foreign Policy', 80.

⁵⁵ Mikail, 'France and the Arab Spring', 1.

⁵⁶ Lakomy, 'The "Arab Spring in French Foreign Policy"' 80; Mikail, 'France and the Arab Spring', 7.

⁵⁷ Davidson, 'France, Britain, and the Intervention in Libya', 316.

⁵⁸ Davidson, 'France, Britain and the Intervention in Libya'.

⁵⁹ Ibidem, 320/1.

⁶⁰ NATO, 'London Conference on Libya 29 March 2011 Chair's Statement', (versie 29 maart 2011), http://www.nato.int/nato_static/assets/pdf/pdf_2011_03/20110927_110329_-London-Conference-Libya.pdf (geraadpleegd 27 maart 2016).

⁶¹ House of Commons Foreign Affairs Committee, 'British Foreign Policy and the "Arab Spring." Second Report of Session 2012-13,' (versie 19 juli 2012), <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm201213/cmselect/cmfaff/80/80.pdf> (geraadpleegd 27 maart 2016) 33.

Volgens Philip Leech en Jamie Gaskarth heeft Groot-Brittannië de nadruk gelegd op democratisering en het bestrijden van mensenrechtenschendingen gedurende de Arabische Lente.⁶² Humanitaire hulp en onbaatzuchtige stimulering van democratisering vormen echter geen voldoende verklaring voor het Britse beleid. Een rapport van het Britse *Foreign and Commonwealth Office* beweerde namelijk al in 2010 dat ‘the MENA region matters to the UK’s security and prosperity.’⁶³ Autoritaire regimes zouden onderontwikkeling van samenlevingen stimuleren. Deze onderontwikkeling vormde een bedreiging voor Britse belangen in de regio. Deze belangen waren 1) het voorkomen van conflict; 2) het veiligstellen van energiebronnen in de regio; 3) bestrijding van radicalisering en terrorisme; 4) (wapen-)handel; 5) migratie.⁶⁴ De conclusie was dat democratisering van het Midden-Oosten en Noord-Afrika belangrijk was voor behartiging van deze belangen.⁶⁵ Het is dus logisch om te concluderen dat Britse interventie aan de kant van de Libische rebellenbeweging deels een resultaat is van het belang van democratisering voor Britse nationale belangen.

Daarnaast heeft menig academicus, zoals Davidson, benadrukt dat de Britse interventie-drang, net als de Franse, voornamelijk het resultaat was van de dreigende migrantenstroom die het conflict kon opleveren en, later, de dreiging van toenemend terrorisme onder toekomstig leiderschap van Gaddafi.⁶⁶ Dit komt overeen met bestaande interpretaties van het Britse buitenlandbeleid in het Midden-Oosten voorafgaand aan de Arabische Lente: dit beleid zou gekarakteriseerd worden door ‘an obsession with controlling terrorism and a secondary obsession with controlling migration.’⁶⁷ Toekomstige terreurdreiging was in dit geval zeer realistisch, aangezien Gaddafi in de twintigste eeuw een actief supporter van anti-Westers terrorisme was geweest.⁶⁸ Anderen benadrukken economische factoren. Commerciële betrekkingen met Libië bloeiden in de jaren voor het conflict. Libië was de op één na belangrijkste afzetmarkt voor Britse producten in het Midden-Oosten en Noord Afrika, en het belangrijkste land in dat gebied voor Britse import.⁶⁹ De Libische olie- en gassector werd steeds belangrijker voor Groot-Brittannië en enkele Britse bedrijven investeerden in toenemende mate in projecten in het land.⁷⁰

⁶² P. Leech & J. Gaskarth, ‘British Foreign Policy and the Arab Spring’, *Diplomacy & Statecraft* 26 (2015) 139-160, 140.

⁶³ House of Commons Foreign Affairs Committee, ‘British Foreign Policy and the “Arab Spring”’, Ev 61.

⁶⁴ *Ibidem*, Ev 63.

⁶⁵ *Ibidem*, Ev 63-64.

⁶⁶ Davidson, ‘France, Britain, and the Intervention in Libya’, 322-3.

⁶⁷ House of Commons Foreign Affairs Committee, ‘British Foreign Policy and the “Arab Spring”’, Ev 15.

⁶⁸ Davidson, ‘France, Britain and the Intervention in Libya’, 323

⁶⁹ Leech & Gaskarth, ‘British Foreign Policy and the Arab Spring’, 148.

⁷⁰ House of Commons Foreign Affairs Committee, ‘British Foreign Policy and the “Arab Spring”’, Ev 108.

De door het *Foreign and Commonwealth Office* uiteengezette Britse belangen in de regio bevestigen de aanwezigheid van veiligheidsoverwegingen betreffende terrorisme en immigratie enerzijds én economische en humanitaire overwegingen anderzijds. Het is moeilijk te bepalen welke factoren doorslaggevend zijn geweest in de Britse besluitvorming. Democratisering van Libië zou, uiteindelijk, al deze belangen behartigen.

Verenigde Staten

De rol van de Verenigde Staten in Libië dient beschouwd te worden in de context van het Amerikaanse Midden-Oosten beleid. Normaal gesproken is het land de leidende grootmacht in internationale operaties. In dit geval, hoewel de Amerikaanse regering het geweld in Libië veroordeelde, het sanctiebeleid actief steunde en na verloop van tijd Gaddafi's aftreden eiste, bleef de retoriek in termen van interventie echter beperkt.⁷¹ De Obama-regering 'put France in the driving seat alongside Britain'.⁷²

De regering baseerde beslissingen over dit beleid op afwegingen in een constant conflict tussen het verspreiden van democratische normen en waarden (een 'humanitaire' missie) enerzijds en behartiging van Amerikaanse nationale belangen anderzijds.⁷³ De Obama-regering was de ietwat 'ongelukkige' erfgenaam van de regering van George Bush, dat 'democratisering' van staten in de regio centraal stelde, de Verenigde Staten in het Midden-Oosten een zeer negatieve reputatie had bezorgd.⁷⁴ Om deze reputatie te verbeteren of in ieder geval niet significant te verergeren, reduceerde Obama het aandeel van deze 'democratiseringspolitiek' in het buitenlandbeleid.⁷⁵ Gedurende de Arabische Lente hield Obama vast aan de beloftes die hij gemaakt had in zijn toespraak aan de Arabische wereld in 2009, waarin hij een nieuw begin in de Arabisch-Amerikaanse relatie beloofde, gebaseerd op 'mutual interest and mutual respect'.⁷⁶ Tekenend voor dit gedrag was het terugdringen van Amerikaanse aanwezigheid in Irak en Afghanistan.⁷⁷ Hij vermeed daarom enige referenties naar Amerikaans leiderschap van de opstanden en benadrukte het belang van multilaterale

⁷¹ O.a R. Mason, 'The Obama Administration and the Arab Spring: Waiting for a Doctrine,' in : R. Mason (ed.) *The International Politics of the Arab Spring. Popular Unrest and Foreign Policy* (New York 2014) 37-60.

⁷² The Economist, 'The Welcome Return of French Diplomacy'.

⁷³ P. Atlas, 'US Foreign Policy and the Arab Spring: Balancing Values and Interests', *Digest of Middle Eastern Studies* 21 (2012) 353-385, 353-4; J. Pressman, 'Same Old Story? Obama and the Arab Uprisings', in: M. Haas & D. Lesch, *The Arab Spring: Change and Resistance in the Middle East* (Boulder 2013) 219-237, 219; M. Indyk, K. Lieberthal, M. O'Hanlon, *Bending History. Barack Obama's Foreign Policy* (Washington 2012) 142.

⁷⁴ Mason, 'The Obama Administration and the Arab Spring', 41.

⁷⁵ Ibidem, 37.

⁷⁶ B. Obama, 'Remarks by the President at Cairo University', (versie 4 juni 2009) <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/remarks-president-cairo-university-6-04-09> (geraadpleegd 26 maart 2016).

⁷⁷ Mason, 'The Obama Administration and the Arab Spring', 40.

oplossingen.⁷⁸ Het is tevens van belang dat het Amerikaanse leiderschap zich realiseerde dat zij de uitkomst van de opstanden in het Midden-Oosten en Noord-Afrika slechts marginaal konden beïnvloeden.⁷⁹

Academici, zoals Aaron Miller, hebben benadrukt dat Libië aanvankelijk relatief onbelangrijk was in het Amerikaanse buitenlandbeleid.⁸⁰ Op Gaddafi's verzoek was het land, na normalisering van diplomatieke relaties gedurende de Bush-regering, 'alleen gelaten', en Amerikaanse oliebedrijven hadden weinig in het land te zoeken.⁸¹ Door de Frans-Britse lobby voor maatregelen en de Arabische consensus over de noodzaak van Westerse actie tegen Gaddafi was Obama's passieve houding echter onhoudbaar. De Amerikaanse regering was echter verdeeld in facties: enerzijds werd militaire interventie middels een *no-fly zone* actief gesteund, anderzijds werd de complexiteit en intensiteit van een dergelijke actie benadrukt.⁸² De relatief onbelangrijke status van Libië hield tevens in dat interventie (evenals non-interventie) Amerikaanse (veiligheids-)belangen in de regio niet zou schaden.⁸³ Humanitaire overwegingen werden in dit geval afgewogen tegen Obama's ideeën dat Amerikaanse interventie in het Midden-Oosten beperkt diende te worden.⁸⁴ De doorslag in deze conflictueuze situatie in het Amerikaanse besluitvormingsproces werd gegeven door de roep van de Arabische wereld om Westerse militaire interventie en de dreiging van een humanitaire ramp in Benghazi in maart 2011.⁸⁵ De uitkomst van het dilemma was een beperkte Amerikaanse interventie: de Verenigde Staten zouden het opstarten van de *no-fly zone* steunen, maar zouden zich daarna terugtrekken door de leiding over te dragen aan Groot-Brittannië, Frankrijk en de NAVO.⁸⁶ Zo zou het land niet opnieuw beschuldigd worden van imperialistisch gedrag in het Midden-Oosten, maar zou toch geantwoord worden aan de Arabische roep om hulp en de Amerikaanse democratiseringspolitiek.⁸⁷ Een publieke verklaring, waarin Obama benadrukte dat interventie aanvankelijk niet nagestreefd was, gaf blijk van de gevoelens van de regering dat de Verenigde Staten geen bijstander kon zijn 'when a tyrant tells his people that there will be no mercy.'⁸⁸ De Amerikaanse motieven voor de interventie lijken dus voornamelijk humanitair van aard en lijken niet gedreven te zijn geweest door strategische of economische belangen.

⁷⁸ M. Lynch, *The Arab Uprising: The Unfinished Revolutions of the New Middle East* (New York 2012) 194-5.

⁷⁹ Pressman, 'Same old Story?' 220; A. Miller, 'For America, an Arab Winter', *The Wilson Quarterly* 25 (2011) 36-42, 37.

⁸⁰ Miller, 'For America, an Arab Winter', 39-40.

⁸¹ Indyk et al., *Bending History*, 159.

⁸² RUSI, 'Accidental Heroes', 3; Indyk et al., *Bending History*, 161.

⁸³ Indyk et al., *Bending History* 159-166; Atlas, 'US Foreign Policy and the Arab Spring', 372

⁸⁴ O.a. Atlas, 'US Foreign Policy and the Arab Spring'; Indyk et al. *Bending History*.

⁸⁵ Indyk et al., *Bending History*, 162-3.

⁸⁶ *Ibidem*, 179

⁸⁷ Atlas, 'US Foreign Policy and the Arab Spring', 369-372.

⁸⁸ B. Obama, 'Remarks by the President on Libya', (versie 19 maart 2011),

<https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2011/03/19/remarks-president-libya> (geraadpleegd 26 maart 2016).

Rusland

Het Russische beleid aangaande de Arabische Lente in Libië is ook wel aangeduid als ‘zigzag policy’.⁸⁹ Initieel was het Russische leiderschap tegen enige interventie. Voor korte tijd blokkeerden zij dan ook het voorgestelde sanctiebeleid. Enkele dagen later stemde de Russische Federatie echter vóór Resolutie 1970, waarbij ‘the importance of affirming the sovereignty and territorial integrity of Libya’ benadrukt werd.⁹⁰ Dit wijst op een afkeurende Russische houding tegenover militaire interventie. Resolutie 1973 werd echter ‘goedgekeurd’ door onthouding tijdens de stemming in de VN-Veiligheidsraad.⁹¹

Dit warrige beleid kan toegeschreven worden aan verdeeldheid onder het Russisch leiderschap: hoewel president Dmitri Medvedev een internationale reactie op Gaddafi’s gewelddadige houding steunde, was premier Poetin een dergelijk beleid ongunstig gezind.⁹² De beleidsvorming is ook verwarrend in het licht van de Russische houding ten opzichte van de Arabische opstanden in het algemeen. Alexander Vysotsky heeft deze houding toegeschreven aan diverse onderliggende factoren.⁹³ Als belangrijkste premissen van Russische beleidsvorming benoemt hij de angst voor het islamisme, een afkeer voor Westerse militaire interventie en het Russisch traditioneel politiek conservatisme en, daardoor, een algemene nadruk op het soevereiniteitsprincipe.⁹⁴ De deelname van islamistische groeperingen in de oppositiebewegingen gedurende de Arabische Lente zou opleving van islamistische oppositiegroepen in de zuidelijke Russische provincies en de grensgebieden in de Kaukasus kunnen veroorzaken.⁹⁵ De Midden-Oosten politiek van de Amerikaanse president George W. Bush Jr. had Rusland sceptisch gemaakt over Westerse militaire betrokkenheid in het Midden-Oosten.⁹⁶ Als laatste legde het Russische regime doorgaans de nadruk op stabiliteit en soevereiniteit om buitenlandse interventie in eigen zaken te voorkomen.⁹⁷ Daarnaast, specifiek voor Libië, onderhield Rusland significante economische relaties met het Gaddafi-regime, vooral op het gebied van technologische investeringen en wapenhandel.⁹⁸

Als gevolg van deze overwegingen dienen we te vragen waarom Rusland zich onthield van Veiligheidsraad Resolutie 1973 en geen veto uitbracht. De onthouding is vooral

⁸⁹ R. Freedman, ‘Russia and the Arab Spring: A Preliminary Appraisal’, in: M. Haas & D. Lesch, *The Arab Spring: Change and Resistance in the Middle East* (Boulder 2013) 195-218, 201.

⁹⁰ United Nations, ‘In Swift, Decisive Action, Security Council Imposes Tough Measures on Libyan Regime, Adopting Resolution 1970 in Wake of Crackdown on Protesters’, (versie 26 Februari 2011), <http://www.un.org/press/en/2011/sc10187.doc.htm> (geraadpleegd 27 maart 2016).

⁹¹ Freedman, ‘Russia and the Arab Spring’, 202.

⁹² *Ibidem*, 201.

⁹³ Vysotsky, ‘Russia and the Arab Spring’, 42.

⁹⁴ *Ibidem*, 42-62.

⁹⁵ *Ibidem*, 42-45; Aral, ‘Roaring in Libya, Whispering in Others’, 189

⁹⁶ Vysotsky, ‘Russia and the Arab Spring’, 45-47.

⁹⁷ *Ibidem*, 58.

⁹⁸ N. Kozhanov, ‘Russia and the Middle East: Adjustic to a New Political Vista’, in: R. Mason (ed.) *The International Politics of the Arab Spring. Popular Unrest and Foreign Policy* (New York 2014) 83-123, 90-95.

opmerkelijk als in acht wordt genomen dat Rusland de interventie vrijwel direct na diens start bekritiseerde.⁹⁹ Medvedev verklaarde op 21 maart 2011 dat het Russische besluit tot onthouding genomen was ‘in the aim of protecting the Libyan population and preventing the conflict from escalating.’¹⁰⁰ Hij beweerde dat hij Resolutie 1973 *in principe* niet afkeurde, maar dat deze *niet geheel* de Russische positie ten opzichte van het conflict reflecteerde. Tevens benadrukte hij dat het conflict opgelost diende te worden door middel van onderhandelingen en dat Rusland hierbij een actieve rol zou kunnen spelen.¹⁰¹ Nikolay Kozhanov heeft gesteld dat Rusland door regionale actoren in het Midden-Oosten bekritiseerd werd vanwege zijn langzame reactie op de onrust in het Midden-Oosten.¹⁰² Dit is door anderen weer begrepen als belangrijke rede voor Russische toestemming voor Resolutie 1973: zich bewust van de regionale wens voor internationale actie, Rusland ‘chose not to “rock the boat” by abstaining from the vote for Resolution 1973.’¹⁰³ Daarnaast heeft Hannah VanHoose beargumenteerd dat de Russische onthouding het gevolg was om toenadering tussen Rusland en de Verenigde Staten (en het Westen), niet te belemmeren.¹⁰⁴ Kozhanov heeft dit argument verder beaamd en beschrijft Libië als ‘tradable asset in order to bargain for its preferences in its relations with the West.’¹⁰⁵ Er kan dus geconcludeerd worden dat Rusland in principe tegen Resolutie 1973 was, maar zijn reputatie op het internationale toneel en in het Midden-Oosten in het bijzonder niet wilde riskeren.

China

De Chinese buitenlandpolitiek wordt over het algemeen gekenmerkt door het heilige principe van non-interventie.¹⁰⁶ Dit houdt in dat China internationale initiatieven voor gemeenschappelijke, ‘legitieme’ interventie doorgaans blokkeert.¹⁰⁷ Het land stemde echter vóór Resolutie 1970 en blokkeerde Resolutie 1973 níet.¹⁰⁸ Tijdens de stemming voor Resolutie 1973 stelde China wel dat het tegen ‘the use of force’ was en dat ‘peaceful means’

⁹⁹ H. VanHoose, ‘Understanding the Russian response to the intervention in Libya. Moscow delivered at the United Nations by its critical statements reflect real concerns’, *Center for American Progress* (versie 12 April 2011),

<https://www.americanprogress.org/issues/security/news/2011/04/12/9529/understanding-the-russian-response-to-the-intervention-in-libya/> (geraadpleegd 26 maart 2016).

¹⁰⁰ D. Medvedev, ‘Statement on the situation in Libya’, (versie 21 maart 2011),

<http://en.kremlin.ru/events/president/news/10701> (geraadpleegd 27 maart 2016).

¹⁰¹ Medvedev, ‘Statement on the situation in Libya’.

¹⁰² Kozhanov, ‘Russia and the Middle East’, 97.

¹⁰³ Aral, ‘Roaring in Libya, Whispering in Others’, 194.

¹⁰⁴ VanHoose, ‘Understanding the Russian Response to the Intervention in Libya’.

¹⁰⁵ Kozhanov, ‘Russia and the Middle East’, 104.

¹⁰⁶ The Economist, ‘China’s Evolving Foreign Policy. The Libyan Dilemma’ (versie 10 september 2011), <http://www.economist.com/node/21528664> (geraadpleegd 16 maart 2016).

¹⁰⁷ M. Ren, ‘China’s Non-Intervention Policy Meets International Military Involvement in the Post-Cold War Era: Focusing on Cases of Illegal Intervention’, *Ritsumeikan Annual Review of International Studies* 13 (2014) 127-155, 129.

¹⁰⁸ I.J. Chang, ‘Chinese Policies on the Arab Spring’, in: R. Mason (ed.) *The International Politics of the Arab Spring. Popular Unrest and Foreign Policy* (New York 2014) 177-187, 183.

om het conflict op te lossen nog niet uitgeput waren.¹⁰⁹ De NAVO-operatie werd door China zwaar bekritiseerd. De luchtaanvallen zouden de humanitaire situatie slechts verergerd hebben.¹¹⁰

De basis van het non-interventie principe enerzijds en China's houding tegenover de internationale gemeenschap en het Midden-Oosten anderzijds kunnen de Chinese onthouding van Resolutie 1973 verduidelijken. Het non-interventie beleid komt voort uit het regime's streven hun eigen politieke overlevingskans te vergroten en de legitimiteit van het regime in stand te houden.¹¹¹ Het is voor de regering daarom van essentieel belang het collectieve veiligheidssysteem van de VN, gebaseerd op de principes van soevereiniteit en non-interventie, in stand te houden. Zo beperkt China buiten- en binnenlandse uitdagingen van het regime.¹¹² De Arabische Lente bracht daarom aanvankelijk geen significante reactie van China teweeg.¹¹³ In het verlengde van het soevereiniteitsprincipe heeft China altijd het belang van regionale organisaties voor het adequaat functioneren van de internationale betrekkingen benadrukt.¹¹⁴ China heeft echter wel economische belangen, vooral omtrent olie, gas, wapens en investeringen, in Noord-Afrika, en was daarom niet immuun voor onrust in Libië. Belangen in Libië waren echter, net als voor Rusland, marginaal te noemen.¹¹⁵

De Chinese vertegenwoordiger benadrukte bij de aanneming van Resolutie 1970 de 'special circumstances in Libya'.¹¹⁶ Dit impliceert een samenloop van omstandigheden waarom China het niet nodig vond de sancties of de militaire interventie te blokkeren. Kritische academici, waaronder I-Wei Jennifer Chang, benadrukken dat de marginale economische en strategische Chinese belangen in Libië in combinatie met internationale en regionale consensus een flexibele Chinese houding teweeg brachten.¹¹⁷ China maakte zich namelijk, in de woorden van Courtney Fung, zorgen gezien te worden als te 'pro-Gaddafi': Gaddafi's verslechterende reputatie impliceerde dat 'to be a friend of Gaddafi's was to also be a potential black sheep' in de ogen van andere regionale en internationale actoren.¹¹⁸ De Chinese onthouding was dus een compromis: hoewel het land eigenlijk tegen interventie gekant was leidde de angst voor internationale isolatie in de context van marginale Chinese

¹⁰⁹ United Nations, 'Security Council Approves 'No-Fly Zone' over Libya, Authorizing 'All Necessary Measures' to Protect Civilians, by Vote of 10 in Favour with 5 Abstentions', (versie 17 maart 2011), <http://www.un.org/press/en/2011/sc10200.doc.htm> (geraadpleegd 27 maart 2016).

¹¹⁰ Chang, 'Chinese Policies on the Arab Spring', 183-4.

¹¹¹ Ren, 'China's Non-Intervention Policy Meets Military Involvement in the Post-Cold War Era', 135.

¹¹² Ibidem, 135.

¹¹³ Chang, 'Chinese Policies on the Arab Spring', 178.

¹¹⁴ C. Fung, 'Global South Solidarity? China, regional organisations and intervention in the Libyan and Syrian civil wars', *Third World Quarterly* 37 (2015) 33-50, 33.

¹¹⁵ Chang, 'Chinese Policies on the Arab Spring', 178, 182.

¹¹⁶ United Nations, 'In Swift, Decisive Action, Security Council Imposes Tough Measures on Libyan Regime, Adopting Resolution 1970 in Wake of Crackdown on Protesters'.

¹¹⁷ Chang, 'Chinese Policies on the Arab Spring', 182.

¹¹⁸ Fung, 'Global South Solidarity?' 38.

belangen in Libië tot Chinese flexibiliteit in de VN-Veiligheidsraad.¹¹⁹ Deze literatuur is het er dus over eens dat Chinese besluitvorming in Libië vooral gebaseerd was op afwegingen omtrent de Chinese reputatie in het Midden-Oosten en de rest van de wereld.

Kortom, ondanks gebrek aan consensus over militaire interventie tegen het Gaddafi-regime kon een dergelijke actie, als gevolg van een ‘samenloop van omstandigheden’, toch gerealiseerd worden. De grootmachten die initieel tegen militaire interventie waren – de Verenigde Staten, Rusland en China – zagen geen zwaar wegende belangen bedreigd worden en stemden daarom in met de Franse en Britse voorstellen. Frankrijk en Groot-Brittannië liepen, namelijk, veel grotere risico’s in het geval dat de onrust zich voort zou zetten en Gaddafi aan de macht zou blijven. Deze constellatie was, zo zal blijken, anders in de Syrische kwestie.

¹¹⁹ Chang, ‘Chinese Policies on the Arab Spring’, 182; Ren, ‘China’s Non-Intervention Policy Meets International Military Intervention in the Post-Cold War Era’, 134.

Hoofdstuk 3

Syrië

De opstanden in Syrië tegen president Bashar al-Assad en zijn autoritaire regime begonnen een maand na de eerste demonstraties in Libië. Het werd snel duidelijk dat vreedzame onderhandelingen tussen demonstranten en de regering hier evenmin mogelijk waren. Assads gewelddadige onderdrukking van de oppositiebeweging escaleerde in een rebellie. Het regerings-geweld was op sommige momenten extremer dan in Libië.¹²⁰

De Veiligheidsraad kon, ondanks het escalerende geweld, in tegenstelling tot de Libische situatie, geen consensus bereiken over actie tegen het Syrische Assad-regime. Naarmate de crisis voortduurde nam de verdeeldheid tussen de P5-leden omtrent eventuele sancties tegen het Assad-regime toe.¹²¹ Hoewel er op 3 augustus consensus was over een subtiele presidentiële verklaring, waarin de Veiligheidsraad riep om ‘an immediate end to all the violence,’¹²² werd een eveneens genuanceerd *draft resolution* op 4 oktober afgekeurd door veto’s van Rusland en China.¹²³ De voorgestelde resolutie veroordeelde het Assad-regime, ‘recalling the Syrian government’s primary responsibility to protect its population’, maar zette geen maatregelen in de vorm van een sanctiebeleid uiteen.¹²⁴ Rusland en China onthielden zich vervolgens van een stemming over een resolutie van de Algemene Vergadering van de VN op 19 december 2011. Wat waren hun redenen voor deze veranderde houding? En wat waren de overwegingen van de andere P5-leden, hoe stonden zij tegenover een eventuele interventie? Waar was de snelle, harde campagne, vergelijkbaar met die ingezet door Frankrijk en Engeland in het geval van Libië?

Frankrijk & Groot-Brittannië

De actieve rol die Frankrijk en Groot-Brittannië speelden in het propageren van maatregelen tegen het Gaddafi-regime in Libië herhaalde zich in beperkte mate herhaald in het geval van Syrië. Beide lijken zich echter minder actief ingezet te hebben voor de promotie van internationale interventie.¹²⁵ Over deze rollen is namelijk beperkte documentatie beschikbaar

¹²⁰ Aral, ‘Roaring in Libya, Whispering in Others’, 185-187.

¹²¹ D. Lesch, ‘The Uprising That Wasn’t Supposed to Happen: Syria and the Arab Spring’, in: M. Haas & D. Lesch, *The Arab Spring: Change and Resistance in the Middle East* (Boulder 2013), 79-96, 85.

¹²² United Nations Security Council, ‘Statement by the President of the Security Council’, (versie 3 augustus 2011), <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Golan%20Heights%20SPRST%202011%2016.pdf> (geraadpleegd 27 maart 2016).

¹²³ D. Lesch, *Syria. The Fall of the House of Assad* (New Haven & Londen 2012) 182.

¹²⁴ S/2011/612 ‘Security Council Draft Resolution on Syria [vetoed]’, 4 October 2011’, (versie 4 oktober 2011),

http://www.lcil.cam.ac.uk/sites/default/files/LCIL/documents/arabspring/syria/Syria_28_UNSC_Draft_Resolution.pdf (geraadpleegd 27 maart 2016).

¹²⁵ Simpson, ‘Assessing the Arab Spring in Libya and Syria’, 64.

en kritische literatuur is schaars. Unilaterale initiatieven om een internationale coalitie tegen Assad te creëren werden niet (snel) genomen. Via de Europese Unie (EU) werd vanaf maart 2011 een progressief sanctiebeleid ingevoerd. Dit volgde voornamelijk het Amerikaanse voorbeeld (zie onderstaand).¹²⁶ Op 2 september werd het sanctiebeleid uitgebreid door een verbod op Europese import van olie of petroleum.¹²⁷ Na enkele maanden onrust in Syrië, in augustus 2011, legden de Franse en Britse leiders, samen met hun Duitse collega Angela Merkel, een gezamenlijke verklaring af waarin zij op Assad aandrongen ‘to step aside in the best interests of Syria and the unity of its people’.¹²⁸ Tevens waren zij de centrale actoren bij het opstellen van de voorgestelde resolutie van 4 oktober 2011.¹²⁹

Een algemene aarzeling is te bespeuren in de besluitvorming, en het wordt duidelijk in verklaringen van beide landen dat zij de situatie als significant anders dan de casus Libië beschouwden. De Franse minister van buitenlandse zaken, Alain Juppé, verklaarde op 4 mei 2011 dat ‘les conditions sont différentes, et je m’étonne que certains, après nous avoir reproché d’engager des moyens militaires en Libye, nous reprochent maintenant de ne pas le faire en Syrie.’¹³⁰ De Franse vertegenwoordiger in de Verenigde Naties, Gérard Araud, stelde echter op 4 oktober dat internationale actie tegen het Syrische regime zeker nodig was.¹³¹ Tevens wordt duidelijk in een rapport van Ben Smith over de Syrische crisis dat Groot-Brittannië in zijn beleid de oppositiegroeperingen over het algemeen steunde en vooral multilateraal, via de EU en de VN Veiligheidsraad, actie wilde ondernemen.¹³² Verklaringen voor de genuanceerde houdingen van beide landen lopen uiteen. Miron Lakomy heeft beargumenteerd dat de Franse reactie terughoudend was aangezien het land goede relaties met het Assad-regime genoot.¹³³ Barah Mikail bevestigt dit en beweert dat Frankrijk veel had geïnvesteerd in de relatie met Assad en dat derhalve huiverig was zich in de crisis te mengen.¹³⁴ Van Britse bedoelingen is weinig bekend. Wel is duidelijk geworden in enkele parlementaire sessies dat de Britse regering Assad’s geweld al in mei veroordeelde, maar een

¹²⁶ Lesch, *Syria*, 151; M. Harris, ‘International responses to the Syrian uprising: March 2011-June 2012’, (versie 13 Juli 2012), http://parlinfo.aph.gov.au/parlInfo/download/library/prspub/1775369/upload_binary/1775369.pdf;fileType=application%2Fpdf (geraadpleegd 27 maart 2016) 24.

¹²⁷ Lesch, *Syria* 159.

¹²⁸ ‘Joint UK, French, and German Statement on Syria’, (versie 18 augustus 2011), <https://www.gov.uk/government/news/joint-uk-french-and-german-statement-on-syria> (geraadpleegd 27 maart 2016).

¹²⁹ S/2011/612 ‘United Nations Security Council Draft Resolution on Syria [vetoed], 4 October 2011.

¹³⁰ A. Juppé, ‘Commission des affaires étrangères’, (versie 4 mei 2011), <http://www.assemblee-nationale.fr/13/cr-cafe/10-11/c1011056.asp> (geraadpleegd 27 maart 2016).

¹³¹ United Nations, ‘Security Council Fails to Adopt Draft Resolution Condemning Syria’s Crackdown on Anti-Government Protestors, Owing to Veto by Russian Federation, China’.

¹³² B. Smith, ‘The Syrian Crisis – Update May 2012’, (versie 9 mei 2011), <http://www.parliament.uk/briefing-papers/SN06271.pdf> (geraadpleegd 27 maart 2011) 23-26.

¹³³ Lakomy, ‘The “Arab Spring” in French Foreign Policy’, 77.

¹³⁴ Mikail, ‘France and the Arab Spring’, 6-7.

afwachtende houding aannam waarbij de focus lag op multilaterale initiatieven.¹³⁵ William Hague, de Britse *foreign secretary*, benadrukte daarbij dat Libië en Syrië niet met elkaar vergeleken konden worden, met name omdat een Arabische consensus over externe inmenging in het Syrische conflict ontbrak.¹³⁶

Het defensief realisme zou doen vermoeden dat de relatief inactieve Franse en Britse houding het gevolg is van de afwezigheid van directe nationale (veiligheids-)belangen in de regio.¹³⁷ Tevens heeft menig academicus, waaronder Syrië-expert David Lesch, beweerd dat de genuanceerde houding van deze Europese landen te wijten was aan hun besef dat de situatie voor de Verenigde Staten uitermate ingewikkeld was.¹³⁸ Op beide punten zal spoedig teruggekomen worden.

Verenigde Staten

De Verenigde Staten is vaak verweten een ‘afwachtende’ positie te hebben ingenomen gedurende het eerste jaar van het Syrisch conflict.¹³⁹ Op 19 mei, twee maanden na het uitbreken van de opstanden, legde het *state department* een verklaring af waarin Assad werd gevraagd het geweld te stoppen en een dialoog met de Syrische oppositie aan te gaan.¹⁴⁰ Pas in Augustus 2011 veroordeelde de Obama-regering het Assad-regime en benadrukte dat ‘the time has come for President Assad to step aside.’¹⁴¹ Hoewel de Amerikaanse regering de voorgestelde resolutie van oktober 2011 steunde, ondernam het zelf geen andere noemenswaardige acties tegen Syrië. Een uitzondering was de invoering van een ineffectief sanctiebeleid. Een significant deel van deze sancties was namelijk al vóór de Arabische Lente ingevoerd.¹⁴²

De spanningen in de Verenigde Staten tussen het verspreiden van democratie en het behartigen van nationale belangen, zoals boven beschreven, beïnvloedden tevens de besluitvorming aangaande Syrië. Syrië was echter op diplomatiek en geo-strategisch gebied een compleet ander geval dan Libië: Syrië lag namelijk, zoals beschreven door Indyk et al., in

¹³⁵ House of Commons, ‘Oral Answers to Questions. Foreign and Commonwealth Office’, (versie 3 mei 2011),

<http://www.publications.parliament.uk/pa/cm201011/cmhansrd/cm110503/debtext/110503-0001.htm#1105036000015> (geraadpleegd 28 maart 2016).

¹³⁶ House of Commons, ‘Middle East and North Africa’, (versie 26 april 2011),

<https://hansard.digiminster.com/Commons/2011-04-26/debates/1104268000002/MiddleEastAndNorthAfrica?highlight=syria%20intervention#contribution-1104268000322> (geraadpleegd 30 maart 2016).

¹³⁷ Hehir, *Humanitarian Intervention*, 71.

¹³⁸ Lesch, *Syria*, 150-161; Aral, ‘Roaring in Libya, Whispering in Others’, 188.

¹³⁹ Mason, ‘The Obama Administration and the Arab Spring’, 42; Indyk et al., *Bending History*, 172.

¹⁴⁰ Lynch, *The Arab Uprising*, 167

¹⁴¹ M. Philips, ‘President Obama: “The Future of Syria must be determined by its people, but Bashar al-Assad is standing in their way”, (versie 18 augustus 2011),

<https://www.whitehouse.gov/blog/2011/08/18/president-obama-future-syria-must-be-determined-its-people-president-bashar-al-assad> (geraadpleegd 27 maart 2011).

¹⁴² Mason, ‘The Obama Administration and the Arab Spring’, 42

het centrum van de Arabische wereld, terwijl Libië zich slechts in de periferie bevond.¹⁴³ De relatieve inactiviteit van de VS in Syrië is ten minste opmerkelijk te noemen. Zo heeft de *International Crisis Group* beschreven dat de VS uitermate gebaat had kunnen zijn als zij geïnterveneerd hadden aan de kant van de Syrische opstandelingen: het omverwerpen van Assad zou een eerste stap zijn ‘toward crippling Hizbollah and isolating Iran.’¹⁴⁴ Er is echter een significante academische consensus dat interventie tot onvoorspelbare, mogelijk ongunstige, verandering van de machtsverhoudingen in de Arabische wereld had kunnen leiden. Gezien Amerikaanse belangen in de regio zou interventie daarom initieel onwenselijk zijn. Zo heeft Pierre Atlas duidelijk uiteengezet hoe het voor Amerika kenmerkende conflict tussen ‘values and interests’ in de casus Syrië vrijwel direct gewonnen werd door Amerikaanse (veiligheids-)belangen.¹⁴⁵ Hij verwijst daarbij naar de Amerikaanse belangen in het Midden-Oosten en Noord-Afrika zoals Obama deze op 19 mei 2011 uiteen had gezet en die samen algemene stabiliteit in de regio vereisten: ‘countering terrorism and stopping the spread of nuclear weapons; securing the free flow of commerce and safeguarding the security of the region; standing up for Israel’s security and pursuing Arab-Israeli peace.’¹⁴⁶ Hoewel interventie in Syrië en beëindiging van Assads regime op het eerste gezicht gunstig leken, bleken, volgens Atlas, ‘significant geopolitical implications’ dergelijke actie uitermate te bemoeilijken.¹⁴⁷ Een afweging van de kosten en baten van een toekomstige interventie werd gewonnen door de kosten: hoewel een Assad-loos Syrië aantrekkelijk was, was interventie té gevaarlijk voor de Verenigde Staten en hun regionale belangen.¹⁴⁸ Ten eerste was Syrië niet, zoals Libië, internationaal geïsoleerd: interventie zou niet alleen een militaire reactie van Assad, maar tevens een reactie van Syrische bondgenoten, onder andere Iran en Rusland, teweeg kunnen brengen.¹⁴⁹ Daarnaast waren de gevolgen van een machtsvacuüm in Syrië onduidelijk en mogelijk gevaarlijk: meerdere landen in de regio konden gedestabiliseerd worden, wat gevolgen kon hebben voor Amerikaanse (commerciële) relaties en het vredesproces aangaande het Arabisch-Israëliësch conflict.¹⁵⁰ Ook was het Assad-regime lange

¹⁴³ Indyk et al., *Bending History*, 166

¹⁴⁴ International Crisis Group, ‘Uncharted Waters: Thinking Through Syria’s Dynamics’, (versie 24 november 2011),

[http://www.crisisgroup.org/~media/Files/Middle%20East%20North%20Africa/Iraq%20Syria%20Lebanon/Syria/B031%20Uncharted%20Waters%20-%20Thinking%20Through%20Syrias%20Dynamics.pdf](http://www.crisisgroup.org/~/media/Files/Middle%20East%20North%20Africa/Iraq%20Syria%20Lebanon/Syria/B031%20Uncharted%20Waters%20-%20Thinking%20Through%20Syrias%20Dynamics.pdf) (geraadpleegd 27 maart 2016) 4.

¹⁴⁵ Atlas, ‘US Foreign Policy and the Arab Spring’, 372-375.

¹⁴⁶ Ibidem, 362; B. Obama, ‘Remarks by the President on the Middle East and North Africa’, (versie 19 mei 2011), <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2011/05/19/remarks-president-middle-east-and-north-africa> (geraadpleegd 27 maart 2016).

¹⁴⁷ Atlas, ‘US Foreign Policy and the Arab Spring’, 374.

¹⁴⁸ Miller, ‘For America, an Arab Winter’, 40.

¹⁴⁹ Pressman, ‘Same Old Story?’ 230; Lynch, *The Arab Uprising*, 186-187.

¹⁵⁰ Zie o.a. Lesch, *Syria*, 151; Lynch, *The Arab Uprising*, 187 ; Indyk et al., *Bending History*, 172-175 ; Miller, ‘For America, and Arab Winter’, 41 ; Atlas, ‘US Foreign Policy and the Arab Spring’; International Crisis Group, ‘Uncharted Waters’, 4-5.

tijd een stabiele Arabische factor in het gebied geweest en kon diens val een bedreiging vormen voor Israëliëse veiligheid.¹⁵¹ Dit alles leidde tot een extreem voorzichtig Amerikaanse houding tegenover het conflict. Met oog op het contrasterende democratiseringsideaal, zo kenmerkend voor het Amerikaanse buitenlandbeleid in het Midden-Oosten, is het daarom bijna aantrekkelijk om net als scepticus Berdal Aral te beweren dat de Russische en Chinese anti-interventionistische houding (zie onderstaand) gunstig was voor de Amerikaanse politiek.¹⁵²

Rusland

Rusland bracht een veto uit tegen de voorgestelde resolutie op 4 oktober 2011. Deze extreme reactie op een voorstel dat het Assad-regime slechts veroordeelde en geen sanctiebeleid introduceerde is een opmerkelijke ommekeer na het Russische gedrag in de Libische kwestie. De Russische vertegenwoordiger in de VN-Veilighedsraad, Vitaly Churkin, stelde dat dit het resultaat was van ‘a conflict of political approaches.’¹⁵³ Enkele dagen later zette Medvedev de kern van dit conflict tegenover Veiligheidsraadleden uiteen, bewegend dat de voorgestelde resolutie ‘was a text ultimately opening the way to use force again.’¹⁵⁴ Militaire interventie was namelijk compleet uitgesloten voor Rusland en diende voorkomen te worden. Gedurende de Syrische opstand presenteerde Rusland zich als prominent supporter van het Assad-regime.¹⁵⁵

David Lesch heeft een set verklaringen voor de Russische steun aan Assad uiteengezet die, in combinatie met de beweringen van Vysotsky – die een breder beeld heeft geschetst van de Russische buitenlandpolitiek in de Arabische Lente gekarakteriseerd door politiek conservatisme en angst voor jihadisme – de Russische ‘anti-interventie houding’ kunnen verklaren. Allereerst was Syrië, onder Assad, een belangrijke bondgenoot in het Midden-Oosten. Dit gaf Rusland diplomatieke invloed in deze strategisch belangrijke regio, wat zeer van belang was aangezien het land na de Koude Oorlog een groot deel van zijn diplomatieke macht hier had moeten inleveren.¹⁵⁶ Aral heeft deze relatie dan ook beschreven als ‘a critical outpost in the geopolitical rivalry between the US on the one hand and Russia and China on the other.’¹⁵⁷ Daarnaast bestonden er significante commerciële relaties, zoals technologische investeringen en wapenhandel, tussen de twee landen. Tevens was de laatste Russische

¹⁵¹ Lynch, *The Arab Uprising*, 189; Atlas, ‘US Foreign Policy and the Arab Spring’, 374; Miller, ‘For America, an Arab Winter’, 40.

¹⁵² Aral, ‘Roaring in Libya, Whispering in Others’, 190.

¹⁵³ United Nations, ‘Security Council Fails to Adopt Draft Resolution Condemning Syria’s Crackdown on Anti-Government Protestors, Owing to Veto by Russian Federation, China’, (versie 4 oktober 2011), <http://www.un.org/press/en/2011/sc10403.doc.htm> (geraadpleegd 27 maart 2016).

¹⁵⁴ D. Medvedev, ‘Meeting with Security Council Members’, (versie 7 oktober 2011) <http://en.kremlin.ru/events/president/news/12972> (geraadpleegd 27 maart 2016).

¹⁵⁵ Lesch, *Syria* 136.

¹⁵⁶ Ibidem, 136-7.

¹⁵⁷ Aral, ‘Roaring in Libya, Whispering in Others’, 189.

marine basis in het Middellandse zeegebied in Syrië gevestigd.¹⁵⁸ Rusland was bang voor escalatie van het Syrisch conflict, wat zou kunnen leiden tot grotere instabiliteit en verschuivende machtsbalans in de regio. Dergelijke ontwikkelingen zouden de Russische positie in de regio dramatisch aantasten.¹⁵⁹ Rusland wilde daarom interventie in Syrië, in eenzelfde vorm als Libië, voorkomen.¹⁶⁰ Een Westerse interventie kon escalatie van het conflict namelijk veroorzaken. De Russen, sceptisch over Westerse intenties, keken daarbij naar mogelijke causale reacties die, als gevolg van een eventuele beëindiging van Assads regime, konden leiden tot het verzwakken van Iran, het groeien van Saudi-Arabië en Turkije, toenemende Westerse invloed in de regio, en misschien wel een grotere Arabische oorlog als gevolg van deze verschuivingen.¹⁶¹ Churkin presenteerde dit argument ook aan de Veiligheidsraad op 4 oktober: ‘The collapse of Assad could provoke a conflict, destabilize the region, and create a destructive impact on the Middle East.’¹⁶² Dit leek een reële mogelijkheid: Rusland, ‘verraden’ door het Westen als gevolg van Resolutie 1973, die onverhoopt tot omverwerping van Gaddafi leidde, was ervan overtuigd dat enige interventie van dit soort ook tot omverwerping van Assad zou leiden.¹⁶³ Hieraan dient toegevoegd te worden dat Rusland de Syrische oppositie zag als voornamelijk islamistisch in karakter, waardoor democratisering in dit geval direct ‘Islamicization’ zou impliceren.¹⁶⁴ Dit wordt tevens duidelijk in Medvedev’s eis dat ‘all members of the Syrian opposition clearly dissociate themselves from extremists.’¹⁶⁵ Westerse steun voor deze oppositie was dus gevaarlijk voor Rusland, aangezien dit versterking en opstanden van de Islamistische groeperingen in de Russische grensregio’s en zuidelijke provincies teweeg kon brengen, een vorm van onrust waar het Russische leiderschap uitermate bang voor was.¹⁶⁶ Al deze overwegingen kwamen samen in de context van de traditionele conservatieve Russische politiek die de nadruk legt op soevereiniteit en non-interventie, leidend tot een uitermate inflexibele houding in de VN-Veiligheidsraad.¹⁶⁷

¹⁵⁸ Lesch, *Syria*, 136-7.

¹⁵⁹ *Ibidem*, 139.

¹⁶⁰ Vysotsky, ‘Russia and the Arab Spring’, 42.

¹⁶¹ D. Trenin, ‘Why Russia supports Assad’, *The New York Times* (versie 9 februari 2012), http://www.nytimes.com/2012/02/10/opinion/why-russia-supports-assad.html?_r=0 (geraadpleegd 27 maart 2011).

¹⁶² United Nations, ‘Security Council Fails to Adopt Draft Resolution Condemning Syria’s Crackdown on Anti-Government Protestors, Owing to Veto by Russian Federation, China’, (versie 4 oktober 2011), <http://www.un.org/press/en/2011/sc10403.doc.htm> (geraadpleegd 27 maart 2016).

¹⁶³ Lesch, *Syria* 139; Trenin, ‘Why Russia supports Assad’; Vysotsky, ‘Russia and the Arab Spring’, 42.

¹⁶⁴ Trenin, ‘Why Russia support Asad’.

¹⁶⁵ D. Medvedev, ‘Meeting with Security Council Members’.

¹⁶⁶ Vysotsky, ‘Russia and the Arab Spring’, 45. Kozhanov, ‘Russia and the Middle East’, 100.

¹⁶⁷ Vysotsky, ‘Russia and the Arab Spring’.

China

De Chinese houding in de Syrië-crisis geeft blijk van de vasthoudendheid van de regering aan de centrale principes van soevereiniteit en non-interventie, zoals besproken in het vorige hoofdstuk.¹⁶⁸ China stemde tegen de voorgestelde resolutie op 4 oktober 2011, waarbij de Chinese vertegenwoordiger Li Baodung het belang van het stimuleren van een nationale dialoog tussen het Syrische regime en de oppositie benadrukte. De mogelijkheid van internationale sancties, volgens China impliciet in de Resolutie, zou niet in lijn zijn met ‘the UN Charter principles of non-interference and intervention’ en zou de Syrische situatie daardoor alleen maar verergeren.¹⁶⁹ Deze starre Chinese houding contrasteert met het buitenlandbeleid omtrent Libië.¹⁷⁰

Deze veranderende houding kan op verschillende manieren geduid worden. Lesch heeft gewezen op Chinese groeiende commerciële kansen in het gebied en het belang van energiebronnen in de regio.¹⁷¹ Anderen komen met meer politieke en strategische argumenten. Zo hebben Indyk et al. beargumenteerd dat China geen specifieke Syrië-strategie nastreefde, maar onder de *cover* van de Russische resolute houding tegen interventie, onopgemerkt, zonder nationaal of internationaal risico te lopen, terug kon keren naar hun traditionele buitenlandbeleid waarin ‘non-interventie’ het centrale principe was.¹⁷² Chinese beweringen zouden zelf blijk hebben gegeven van een non-interventie houding op basis van een ontbrekende consensus onder regionale actoren.¹⁷³ In het geval van Libië had China groot belang gehecht aan Arabische overeenstemming. De verdeeldheid over de Syrië-kwestie zou waarschijnlijk niet, zoals in Libië wél het geval was, tot een Chinese internationale en regionale isolatie leiden.¹⁷⁴ Daarnaast was China, net als Rusland, ontevreden over Westerse acties in Syrië onder het mom van Resolutie 1973. Deze inmenging was compleet in strijd met de fundamenteën van het Chinese buitenlandbeleid gebleken. Dit moest niet herhaald worden in Syrië.¹⁷⁵ Daarnaast heeft vooral Courtney Fung benadrukt dat China verdere internationale interventie op humanitaire gronden wil voorkomen, uit angst dat dit soort resoluties in de toekomst tegen zichzelf gebruikt kunnen worden.¹⁷⁶ Dit zou ook het resultaat kunnen zijn van Chinese overwegingen over de legitimiteit en de geloofwaardigheid van het

¹⁶⁸ Zie o.a.: Ren, ‘China’s Non-Intervention Policy Meets International Military Intervention in the Post-Cold War Era’; Fung, ‘Global South Solidarity?’

¹⁶⁹ United Nations, ‘Security Council Fails to Adopt Draft Resolution Condemning Syria’s Crackdown on Anti-Government Protestors’.

¹⁷⁰ Aral, ‘Roaring in Libya, Whispering in Others’, 189; Fung, ‘Global South Solidarity?’ 41.

¹⁷¹ Lesch, *Syria*, 137.

¹⁷² Indyk et al. *Bending History*, 175

¹⁷³ Fung, ‘Global South Solidarity?’ 41.

¹⁷⁴ *Ibidem*, 37, 41.

¹⁷⁵ Chang, ‘Chinese Policies on the Arab Spring’, 186-187.

¹⁷⁶ Fung, ‘Global South Solidarity?’ 41.

regime in de ogen van de eigen Chinese bevolking.¹⁷⁷ Het Chinese veto was dus een combinatie van een traditioneel buitenlandbeleid en specifieke omstandigheden als gevolg van de interventie in Libië.

De internationale arena was dus uitermate verdeeld. De Amerikaanse vertegenwoordiging liet in de besluitvorming misschien wel iets van ruimte open voor een toekomstige militaire interventie, maar was hier, vanwege nationale, geo-strategische belangen, overwegend tegen. Frankrijk en Groot-Brittannië waren, op tot nu toe onverklaarbare gronden, minder geneigd zich actief in te zetten voor multilaterale acties. Rusland en China namen vanaf het uitbreken van de crisis een uitermate inflexibele houding aan. Een eventueel sanctiebeleid, en militaire interventie al helemaal, waren compleet uitgesloten.

¹⁷⁷ Ren, 'China's Non-Intervention Policy Meets International Military Intervention in the Post-Cold War Era'.

Hoofdstuk 4

Een adequate theory?

In hoofdstuk 1 zijn de volgende hypothesen op basis van het defensief realisme uiteengezet:

1. Een staat zal militaire interventie in een intrastatelijk conflict actief steunen als dit conflict een (directe of indirecte) bedreiging voor de nationale veiligheid van zichzelf vormt.
2. Een staat zal militaire interventie in een intrastatelijk conflict *afkeuren* als een dergelijke interventie een (directe of indirecte) bedreiging voor de nationale veiligheid van zichzelf zal vormen.
3. Een staat *kan* militaire interventie, op basis van ideologische of economische overwegingen, steunen of toelaten als noch het intrastatelijk conflict, noch militaire interventie een bedreiging van zijn nationale veiligheid vormt.

Deze hypothesen zijn toegepast op de casussen Libië en Syrië. Dit is gedaan door in beide gevallen de centrale factoren, die respectievelijk interventie toestonden en blokkeerden, te identificeren. Het blijkt dat de casussen goed bewijs leveren dat de hypothesen ondersteunt.

Het besluit van de Veiligheidsraad militair te interveniëren in het Libisch conflict (conform Veiligheidsraad Resolutie 1973) impliceert dat individuele overwegingen van alle P5-leden overeenkomen met hypothese 1 óf 3. Dit is een noodzakelijke voorwaarde voor interventie. Hypothese 2 is in dit geval niet mogelijk, omdat afkeuring van een interventie-voorstel door één of meer P5-lid/-leden in de dynamiek van de VN-Veiligheidsraad direct leidt tot non-interventie.¹⁷⁸ We zien dat dit het geval is. Frankrijk en Groot-Brittannië zagen hun toekomstige veiligheid mogelijk bedreigd door een potentiële vluchtelingenstroom die het conflict dreigde te veroorzaken, alsmede een potentiële verhoging van de terreurdreiging als Gaddafi aan de macht zou blijven. De eerste hypothese is dus op beide landen toepasbaar. De besluitvormingsprocessen van de Verenigde Staten, Rusland en China zijn allemaal conform de derde hypothese. De uitspraken van Russische en Chinese autoriteiten bevestigen dat zij in principe niets tegen dergelijke interventie hebben, maar dat zij deze anderzijds ook niet uitgesproken willen steunen. Voor hun positie in internationale en regionale politieke betrekkingen was het echter belangrijk om de interventie in ieder geval niet te blokkeren. Er waren geen principiële belangen van deze landen in Libië en dus werd besloten te handelen conform de internationale en regionale opinie. Daarnaast raakte de Libische kwestie Amerikaanse veiligheidsbelangen niet direct, maar was wel in overeenkomst met idealistische belangen van democratisering en mensenrechtenbescherming.

¹⁷⁸ Hehir, *Humanitarian Intervention*, 152.

Het non-interventie beleid van de Veiligheidsraad aangaande Syrië impliceert daarentegen dat individuele overwegingen van één of meer van deze leden in lijn zijn met hypothese 2. Analyse van het P5-gedrag in deze casus wijst vooral naar Rusland en China als centrale actoren in het voorkomen van zowel diplomatieke als militaire interventie.¹⁷⁹ Het feit dat een resolutie voor Syrië op 4 oktober 2011 geen steun kreeg van de gehele Veiligheidsraad geeft blijk van een veiligheidsbelangen en geo-strategische overwegingen die in Libië geen rol speelden. Deze landen waren nu vastberaden om, na het door hen geclassificeerde Westerse ‘misbruik’ van Resolutie 1973 in Libië, internationale inmenging in het conflict te voorkomen. Daarnaast is het opvallend dat de Westerse staten, vooral Groot-Brittannië en Frankrijk, veel minder enthousiast internationale maatregelen tegen het Assad-regime hebben gepropageerd.¹⁸⁰ Dit zou een gevolg kunnen zijn van de extreem voorzichtige Amerikaanse aanpak van deze kwestie, wat zijn wortels had in centrale Amerikaanse belangen die mogelijk konden lijden onder de gevolgen van interventie.

Uit de analyse wordt duidelijk dat een cruciaal verschil met de Libische situatie was dat de onvoorspelbare effecten van een interventie *à la* Libië voor enkele P5-leden mogelijk (maar niet noodzakelijk) tot directe of indirecte veiligheidsrisico’s zou kunnen leiden, maar dat non-interventie voor géén van deze leden in 2011 een directe bedreiging vormde. De heersende onzekerheid over de effecten van Westerse interventie was zo groot dat een extreem subtiele resolutie niet door de VN-Veiligheidsraad kwam. Rusland en China stelden nationale veiligheidsrisico’s die internationale inmenging zou kunnen veroorzaken centraal in hun strijd tegen interventie. Beide landen benadrukten, zoals voorts beschreven, het ‘misbruik’ dat de Westerse P5-leden van Resolutie 1973 hadden gemaakt. Hierdoor maakten zij zich zorgen dat deze landen ook op omverwerping van Assad uit waren.¹⁸¹ In dat geval zouden Rusland en China ten eerste een belangrijke steunpilaar in het Midden-Oosten, waarmee zij tegenwicht gaven aan Westerse dominante in de regio, verliezen.¹⁸² Hun macht in de regio zou dus significant verzwakt worden. Er was echter nog meer. Onzekerheid over de toekomst van Syrië en de Midden-Oosten regio na interventie was frustrerend voor beide landen. Russische politieke leiders waren bang voor islamistische populariteit in een democratisch Syrië, wat voor onrust zou kunnen zorgen in het grensgebied in de noordelijke Kaukasus. Een instabiel Midden-Oosten moest daarom vermeden worden. Dergelijke instabiliteit was tevens frustrerend voor China, echter meer vanwege beoogde uitbuiting van

¹⁷⁹ Zie o.a. Morris, ‘Libya and Syria’, 1274; Aral, ‘Roaring in Libya, Whispering in Others’; Lesch, *Syria*; etc.

¹⁸⁰ Aral, ‘Roaring in Libya, Whispering in Others’, 194.

¹⁸¹ Zie o.a. Lesch, *Syria*, 137-8.

¹⁸² Aral, ‘Roaring in Libya, Whispering in Others’, 189.

Syrische energiebronnen.¹⁸³ Daarnaast hebben enkele academici beargumenteerd dat zowel China als Rusland bang was voor resoluties op basis van humanitaire overwegingen, aangezien deze in de toekomst misschien tegen henzelf gebruikt zouden kunnen worden. Als laatste, maar niet helemaal in lijn met het defensief realisme, voorzagen zij het verlies van belangrijke economische relaties en de potentie voor opstanden in hun eigen land. Daarnaast is gebleken dat de Verenigde Staten nationaal veiligheidsbelang vóór humanitaire idealen en democratisering plaatsten. Ook voor Washington was regionale stabiliteit van groot belang, en Syrië speelde daarin een kritische rol. Het defensief realisme kan misschien ook verklaren waarom de Franse en Britse lobby minder sterk was: nadruk op een potentieel vluchtelingenprobleem en toenemende terreurdreiging, zoals in de Libische kwestie, was in het Syrische geval grotendeels afwezig. In 2011 lijken dit geen directe veiligheidsproblemen. Dit betekent dat Frankrijk en Groot-Britannië in Syrië meer handelden conform hypothese 3, in tegenstelling tot hun actieve instelling in Libië gebaseerd op hypothese 1.

Het defensief realisme kan dus grotendeels een verklaring geven voor het uitblijven van interventie in Syrië terwijl eenzelfde interventie in Libië relatief makkelijk gerealiseerd werd. Geo-strategische overwegingen waren grotendeels afwezig in besluitvorming omtrent Libië. De geografische en politieke positionering van Assads Syrië leidde daarentegen tot een onzekere en aarzelende internationale reactie. De combinatie van deze positionering bracht, in combinatie met onzekerheid over de toekomst van de regio in het geval van Assads val, potentieel grote veiligheidsrisico's met zich mee voor vooral Rusland en China, maar ook voor de Verenigde Staten. De halsstarrigheid van Rusland en China leidde vervolgens tot een verdeelde, ineffectieve en passieve Veiligheidsraad.¹⁸⁴

¹⁸³ Simpson, 'Assessing the Arab Spring in Libya and Syria', 65-66

¹⁸⁴ O.a. Lesch, *Syria*, 179-183; Aral, 'Roaring in Libya, Whispering in Others'; etc.

Conclusie

Deze scriptie heeft onderzocht of het defensief realisme een verklaring kan geven voor militaire interventie in de Libische Arabische Lente en het ontbreken van een dergelijke interventie in Syrië. De focus lag op het gedrag en de intenties van de permanente VN-Veiligheidsraad leden. In het eerste hoofdstuk zijn op basis van theoretische grondslagen van het defensief realisme hypothesen opgesteld. De hypothesen beweerden dat staten hun keuze wel of niet ergens te interveniëren baseren op (de afwezigheid van) veiligheidsbelangen.

In de casus Libië is aangetoond dat Britse en Franse veiligheidsbelangen omtrent vluchtelingen en terrorisme een significante rol speelden in hun lobby voor interventie. De Verenigde Staten, zonder directe belangen in Libië, besloot interventie op humanitaire gronden te steunen. Rusland en China, eveneens zonder belangrijke veiligheidsbelangen, terwijl zij wel economische belangen in het land riskeerden, steunden de interventie in het licht van mogelijk gezichtsverlies in de Arabische en internationale wereld. Syrië was een ander verhaal. Door het schijnbare gebrek aan directe veiligheidsrisico's voor Frankrijk en Groot-Brittannië (ook al is dit onduidelijk vanwege gebrek aan kritisch onderzoek) was de lobby voor interventie genuanceerder. Dit gedrag kan ook begrepen worden in het kader van de voorzichtige Amerikaanse reactie op het zich ontwikkelende conflict. De Amerikaanse belangenverstrengeling in de situatie bracht namelijk mogelijk veiligheidsrisico's met zich mee in het geval van het instorten van de Syrische staat. Machtsverhoudingen zouden op zeer risicovolle wijze kunnen verschuiven. Dit speelde ook een rol voor Rusland, dat koste wat kost onrust aan de grenzen wilde voorkomen. Tevens stelden Rusland en China zich inflexibel op aangezien zij na het Westerse 'misbruik' van Resolutie 1973 toekomstige internationale interventie onder elke voorwaarde wilden vermijden.

Het uiteenlopen van de belangen en overwegingen van de P5-leden in beide situaties heeft, zoals uiteengezet, de opgestelde hypothesen bevestigd. Het is gebleken dat het defensief realisme voor een groot aantal van deze verschillen een verklaring kan geven vanwege hun wortels in statelijke veiligheidsbelangen. Dit onderzoek heeft, vanwege de beperkte theoretische omvang, enkele zaken echter niet adequaat kunnen duiden. Het defensief realisme schiet namelijk tekort op een aantal essentiële gebieden. Ten eerste biedt het defensief realisme, met een focus op veiligheidsbelangen en geo-strategische motieven voor militaire interventie, geen plaats voor de aanwezigheid en invloed van het humanitaire discours in het buitenlandbeleid van alle P5-leden.¹⁸⁵ Deze scriptie heeft humanitaire (evenals economische, zie het volgende punt) belangen aangeduid als secundair in internationale

¹⁸⁵ Hehir, *Humanitarian Intervention*, 70-71.

besluitvorming, maar de continue aanwezigheid van humanitaire overwegingen schreeuwt om een primaire positie. Tevens vereist de nadruk van de P5-leden op het belang van internationale en regionale consensus over interventie een meer normatieve benadering van deze twee casussen. Ten tweede kan deze theorie het gebleken belang van het (ontbreken van) economische belangen in de doelstaat niet goed verklaren. Deze belangen speelden namelijk, zoals besproken, een centrale rol in Franse en Britse overtuigingen dat interveniëren in Libië noodzakelijk was. Economische belangen speelden anderzijds een grote rol in het Russische en Chinese streven interventie in Syrië te voorkomen, terwijl het gebrek aan Amerikaanse economische relaties met Libië de weg vrijmaakte voor Amerikaanse steun voor interventie. Ten derde is er ook een opmerkelijk effect van binnenlandse politieke situaties op de internationale besluitvorming van de P5-leden geweest. Russische en Chinese afwegingen waren in het Libische en vooral in het Syrische geval voor een groot deel gebaseerd op de mogelijkheid voor binnenlandse onrust, wat in schril contrast staat met het centrale realistische principe dat internationaal gedrag van staten bepaald wordt door de anarchistische internationale omgeving. Als laatste indiceert de Russische en Chinese angst voor uitbreiding van Westerse invloed in het Midden-Oosten en Noord Afrika het bestaan van een internationale arena waarin staten niet zozeer de *status quo* verdedigen, maar eerder streven hun relatieve macht en invloed te maximaliseren.

Dit soort defecten vereisen andere theoretische benaderingen. Constructivistische theorieën zouden meer licht kunnen werpen op de ontwikkeling van het narratief van 'humanitaire interventie' en de *Responsibility to Protect* en het effect van deze normatieve overwegingen en internationale consensus daarover op het buitenlandbeleid van de P5-leden. Het neo-liberalisme zou misschien betere verklaringen kunnen geven voor de prominente rol van economische belangen in internationale besluitvorming en zou tevens het effect van binnenlandse politiek op internationale betrekkingen kunnen duiden. Daarnaast zou een focus op het *offensief* realisme de internationale angst voor en nationale belangen van het vergroten van invloedssferen en geo-strategische relaties misschien beter kunnen verklaren. Een vergelijkend onderzoek waarbij deze andere theorieën samen met het defensief realisme behandeld en vergeleken worden zou dus uitermate waardevol zijn.

Literatuurlijst

Aral, B. 'Roaring In Libya, Whispering in Others: UN Security Council's Posture during the "Arab Spring"' *Insight Turkey* 16 (2014) 181-197.

Atlas, P., 'US Foreign Policy and the Arab Spring: Balancing Values and Interests', *Digest of Middle Eastern Studies* 21 (2012) 353-385.

Assemblée Nationale, 'Proposition de résolution tendant à la création d'une commission d'enquête afin d'évaluer la nature et les objectifs de l'intervention militaire en Libye', (versie 4 augustus 2011), <http://www.assemblee-nationale.fr/13/propositions/pion3715.asp> (geraadpleegd 27 maart 2016).

Chang, I.J., 'Chinese Policies on the Arab Spring', in: Mason, R. (ed.) *The International Politics of the Arab Spring. Popular Unrest and Foreign Policy* (New York 2014) 177-187.

Davidson, J., 'France, Britain and the Intervention in Libya: An Integrated Analysis', *Cambridge Review of International Affairs* 26 (2012) 310-329.

Deeb, M. 'The Arab Spring: Libya's Second Revolution', in: Haas, M. & Lesch, D., *The Arab Spring: Change and Resistance in the Middle East* (Boulder 2013) 64-78.

The Economist, 'The welcome return of French Diplomacy' (versie 10 maart 2011) http://www.economist.com/blogs/newsbook/2011/03/frances_role_libya (geraadpleegd 26 maart 2016).

The Economist, 'China's Evolving Foreign Policy. The Libyan Dilemma' (versie 10 september 2010), <http://www.economist.com/node/21528664> (geraadpleegd 16 maart 2016).

Fillon, F., 'Déclaration du Gouvernement sur l'intervention des forces armées en Libye. Intervention des forces armées pour la mise en œuvre de la Résolution 1973 du Conseil de Sécurité des Nations Unies. Déclaration du gouvernement à l'Assemblée Nationale', (versie 23 maart 2011), <http://www.ambafrance-ve.org/Declaration-du-Gouvernement-sur-l> (geraadpleegd 27 maart 2016).

Freedman, R., 'Russia and the Arab Spring: A Preliminary Appraisal', in: Haas, M. & Lesch, D., *The Arab Spring: Change and Resistance in the Middle East* (Boulder 2013) 195-218.

Fung, C., 'Global South Solidarity? China, regional organisations and intervention in the Libyan and Syrian civil wars', *Third World Quarterly* 37 (2015) 33-50.

Glaser, C., 'Realists as Optimists: Cooperation as Self-Help', *International Security* 19 (1994-1995) 50-90.

Grieco, J., 'Anarchy and the Limit of Cooperation: A Realist Critique of the Newest Liberal Institutionalism', *International Organization* 42 (1988) 485-507.

Harris, M., 'International responses to the Syrian uprising: March 2011-June 2012', (versie 13 Juli 2012),
http://parlinfo.aph.gov.au/parlInfo/download/library/prspub/1775369/upload_binary/1775369.pdf;fileType=application%2Fpdf (geraadpleegd 27 maart 2016)

Hehir, A., *Humanitarian Intervention: An Introduction* (New York & Basingstoke 2013).

House of Commons, 'Middle East and North Africa', (versie 26 april 2011),
<https://hansard.digiminstor.com/Commons/2011-04-26/debates/110426800002/MiddleEastAndNorthAfrica?highlight=syria%20intervention#contribution-1104268000322> (geraadpleegd 30 maart 2016).

House of Commons, 'Oral Answers to Questions. Foreign and Commonwealth Office', (versie 3 mei 2011),
<http://www.publications.parliament.uk/pa/cm201011/cmhansrd/cm110503/debtext/110503-0001.htm#1105036000015> (geraadpleegd 28 maart 2016).

House of Commons Foreign Affairs Committee, 'British Foreign Policy and the "Arab Spring." Second Report of Session 2012-13,' (versie 19 juli 2012),
<http://www.publications.parliament.uk/pa/cm201213/cmselect/cmfaaff/80/80.pdf>
(geraadpleegd 27 maart 2016) 33.

Indyk, M., Lieberthal, K., O'Hanlon, M., *Bending History. Barack Obama's Foreign Policy* (Washington 2012).

International Crisis Group, 'Popular Protest in North Africa and the Middle East (V): Making sense of Libya' Middle East/North Africa Report n. 107 (versie 6 juni 2011)

[http://www.crisisgroup.org/~media/Files/Middle%20East%20North%20Africa/North%20Africa/107%20-](http://www.crisisgroup.org/~/media/Files/Middle%20East%20North%20Africa/North%20Africa/107%20-)

[%20Popular%20Protest%20in%20North%20Africa%20and%20the%20Middle%20East%200V%20-%20Making%20Sense%20of%20Libya.pdf](http://www.crisisgroup.org/~media/Files/Middle%20East%20North%20Africa/North%20Africa/107%20-%20Popular%20Protest%20in%20North%20Africa%20and%20the%20Middle%20East%200V%20-%20Making%20Sense%20of%20Libya.pdf) (geraadpleegd 26 maart 2016).

International Crisis Group, 'Uncharted Waters: Thinking Through Syria's Dynamics', (versie 24 november 2011),

<http://www.crisisgroup.org/~media/Files/Middle%20East%20North%20Africa/Iraq%20Syria%20Lebanon/Syria/B031%20Uncharted%20Waters%20-%20Thinking%20Through%20Syrias%20Dynamics.pdf> (geraadpleegd 27 maart 2016)

Jervis, R., 'Cooperation under the Security Dilemma', *World Politics* 30 (1978) 167-214.

Jervis, R., 'Realism, Neoliberalism, and Cooperation: Understanding the Debate', *International Security* 24 (1999) 42-63.

Juppé, A. 'Commissioin des affaires étrangères', (versie 4 mei 2011), <http://www.assemblee-nationale.fr/13/cr-cafe/10-11/c1011056.asp> (geraadpleegd 27 maart 2016).

Kozhanov, N., 'Russia and the Middle East: Adjusting to a New Political Vista', in: Mason, R. (ed.) *The International Politics of the Arab Spring. Popular Unrest and Foreign Policy* (New York 2014) 83-123.

Lakomy, M., 'The "Arab Spring" in French Foreign Policy', *Central European Journal of International and Security Studies* 6 (2012) 68-87.

Leech, P. & Gaskarth, J., 'British Foreign Policy and the Arab Spring', *Diplomacy & Statecraft* 26 (2015) 139-160.

Lesch, D., *Syria. The Fall of the House of Assad* (New Haven & Londen 2012).

Lesch, D. 'The Uprising That Wasn't Supposed to Happen: Syria and the Arab Spring', in: Haas, M. & Lesch, D. *The Arab Spring: Change and Resistance in the Middle East* (Boulder 2013), 79-96.

- Lynch, M., *The Arab Uprising: The Unfinished Revolutions of the New Middle East* (New York 2012).
- Mason, R., 'The Obama Administration and the Arab Spring: Waiting for a Doctrine,' in : Mason, R. (ed.) *The International Politics of the Arab Spring. Popular Unrest and Foreign Policy* (New York 2014) 37-60.
- Mearsheimer, J., 'The False Promise of International Institutions', *International Security* 19 (1994) 5-49.
- Mearsheimer, J., *The Tragedy of Great Power Politics* (New York 2001).
- Medvedev, 'Statement on the situation in Libya', (versie 21 maart 2011), <http://en.kremlin.ru/events/president/news/10701> (geraadpleegd 27 maart 2016).
- Medvedev, D., 'Meeting with Security Council Members', (versie 7 oktober 2011) <http://en.kremlin.ru/events/president/news/12972> (geraadpleegd 27 maart 2016).
- Mikail, B., 'France and the Arab Spring: an opportunistic quest for influence', *Fride* (versie oktober 2011) http://fride.org/download/WP110_France_and_arab_spring.pdf (geraadpleegd 27 maart 2016).
- Miller, A., 'For America, an Arab Winter', *The Wilson Quarterly* 25 (2011) 36-42.
- Morgenthau, H., *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace* (New York: 1948).
- Morris, J., 'Libya and Syria : R2P and the spectre of the swinging pendulum,' *International Affairs* (89)2013, 1265-1283.
- NATO, 'London Conference on Libya 29 March 2011 Chair's Statement', (versie 29 maart 2011), http://www.nato.int/nato_static/assets/pdf/pdf_2011_03/20110927_110329_London-Conference-Libya.pdf (geraadpleegd 27 maart 2016).
- Obama, B., 'Remarks by the President on Libya', (versie 19 maart 2011), <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2011/03/19/remarks-president-libya> (geraadpleegd 26 maart 2016).

Obama, B., 'Remarks by the President on the Middle East and North Africa', (versie 19 mei 2011), <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2011/05/19/remarks-president-middle-east-and-north-africa> (geraadpleegd 27 maart 2016).

Philips, M., 'President Obama: "The Future of Syria must be determined by its people, but Bashar al-Assad is standing in their way"', (versie 18 augustus 2011), <https://www.whitehouse.gov/blog/2011/08/18/president-obama-future-syria-must-be-determined-its-people-president-bashar-al-assad> (geraadpleegd 27 maart 2011).

Powell, C. 'Libya: a Multilateral Constitutional Moment?' *The American Journal of International Law* 106 (2012) 298-316.

Pressman, J., 'Same Old Story? Obama and the Arab Uprisings', in: Haas, M. & Lesch, D., *The Arab Spring: Change and Resistance in the Middle East* (Boulder 2013) 219-237.

Ren, M., 'China's Non-Intervention Policy Meets International Military Intervention in the Post-Cold War Era: Focusing on Cases of Illegal Intervention', *Ritsumeikan Annual Review of International Studies* 13 (2014) 127-155.

Ronon, Y., 'Britain's return to Libya: from the Battle of al-Alaein in the Western Libyan Desert to the Military Intervention in the "Arab Spring" Upheaval,' *Middle Eastern Studies* 49 (2013) 675-695.

Royal United Services Institute (RUSI), 'Accidental Heroes. Britain, France and the Libya Operation' (versie september 2011), <https://rusi.org/system/files/RUSIInterimLibyaReport.pdf> (geraadpleegd 27 maart 2016).

S/2011/612 'Security Council Draft Resolution on Syria [vetoed] , 4 October 2011', (versie 4 oktober 2011), http://www.lcil.cam.ac.uk/sites/default/files/LCIL/documents/arabspring/syria/Syria_28_UNSC_Draft_Resolution.pdf (geraadpleegd 27 maart 2016).

Simpson, C., 'Assessing the Arab Spring in Libya and Syria: A Compilation of Varying Statements from Key Actors', *The Quarterly Journal* 11 (2011) 55-67.

Smith, B., Smith, 'UK Relations with Libya' SN/IA/5886 (versie 2 maart 2011) www.parliament.uk/briefing-papers/SN05886.pdf (geraadpleegd 27 maart 2016).

Smith, B., 'The Syrian Crisis – Update May 2012', (versie 9 mei 2011), <http://www.parliament.uk/briefing-papers/SN06271.pdf> (geraadpleegd 27 maart 2011).

Trenin, D., 'Why Russia supports Assad', *The New York Times* (versie 9 februari 2012), http://www.nytimes.com/2012/02/10/opinion/why-russia-supports-assad.html?_r=0 (geraadpleegd 27 maart 2011).

United Kingdom Government, 'Joint UK, French, and German Statement on Syria', (versie 18 augustus 2011), <https://www.gov.uk/government/news/joint-uk-french-and-german-statement-on-syria> (geraadpleegd 27 maart 2016).

United Nations, Security Council Press Statement on Libya (versie 22 februari 2011) <http://www.un.org/press/en/2011/sc10180.doc.htm> (geraadpleegd 27 maart 2016).

United Nations, 'In Swift, Decisive Action, Security Council Imposes Tough Measures on Libyan Regime, Adopting Resolution 1970 in Wake of Crackdown on Protesters', (versie 26 Februari 2011), <http://www.un.org/press/en/2011/sc10187.doc.htm> (geraadpleegd 27 maart 2016).

United Nations, 'Security Council Approves 'No-Fly Zone' over Libya, Authorizing 'All Necessary Measures' to Protect Civilians, by Vote of 10 in Favour with 5 Abstentions', (versie 17 maart 2011), <http://www.un.org/press/en/2011/sc10200.doc.htm> (geraadpleegd 27 maart 2016).

United Nations, 'Security Council Fails to Adopt Draft Resolution Condemning Syria's Crackdown on Anti-Government Protestors, Owing to Veto by Russian Federation, China', (versie 4 oktober 2011), <http://www.un.org/press/en/2011/sc10403.doc.htm> (geraadpleegd 27 maart 2016).

United Nations Security Council, S/RES/1970 (2011), 'Resolution 1970' (versie 26 februari 2011) <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Libya%20S%20RES%201970.pdf> (geraadpleegd 26 maart 2016).

United Nations Security Council, S/RES/1973 (2011), 'Resolution 1973' (versie 17 maart 2011) <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Libya%20S%20RES%201973.pdf> (geraadpleegd 26 maart 2016).

United Nations Security Council, S/PRST/2011/16 'Statement by the President of the Security Council', (versie 3 augustus 2011), <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Golan%20Heights%20SPRST%202011%2016.pdf> (geraadpleegd 27 maart 2016).

VanHoose, H., 'Understanding the Russian response to the intervention in Libya. Moscow delivered at the United Nations by its critical statements reflect real concerns', *Center for American Progress* (versie 12 April 2011), <https://www.americanprogress.org/issues/security/news/2011/04/12/9529/understanding-the-russian-response-to-the-intervention-in-libya/> (geraadpleegd 26 maart 2016).

Vysotsky, A., 'Russia and the Arab Spring', *The Quaterly Journal* 14 (2014) 41-64.

Waltz, K., *Theory of International Politics* (Long Grove 1979).